СУВЧИ: ҒЎЗАНИ ЯШНАТАДИГАН ҲАМ СУВ, БУЗАДИГАН ҲАМ СУВ. УНДАН ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАН!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

13 ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 119 (3347).

19 ИЮНЬ ЯКШАНБА 1966 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

ИЛҒОР ҒАЛЛАКОРЛАРГА КЎЧМА ҚИЗИЛ БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон КП Тошкент область комитети ва область ижроия комитети область районлари ва колхозлари ўртасида ғалла ўрим-йиғими юзасидан олиб борилаётган мусобақанинг якунларини кўриб чиқдилар.

Область партия комитети ва область ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи **Ўрта Чирчиқ районига** (район партия комитетининг секретари **Мирахмедов**, район ижроия комитетининг раиси **Назаров**, район комсомол комитетининг секретари **Муталов**, район қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи **Ортиқхўжаев** ўртоқлар) берилди. Бу район ғалла ўрим-йиғими йиллик планини 19,2 процент бажарган ва давлатга 7,6 процент миқдорида ғалла сотган.

Шунингдек область партия комитети ва область ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи Ўрта Чирчиқ районидаги **«Полярная звезда» колхозига** (раиси **Ким Пен Хва**, партия ташкилотининг секретари **Алексей Тё**, бош агрономи **Тен Ен Себ**, механизация бўйича раис ўринбосари **Владимир Пак**, бош бухгалтери **Ан Ил Чен** ўртоқлар) берилди. Колхозда ғалла ўрим-йиғими йиллик плани 39,3 процентга етказилган ва давлатга 73 процент миқдорда ғалла сотилган.

ҲОСИЛДОРЛИКНИ ЎН БИР ЦЕНТНЕР ОШИРАМИЗ

Бу йилги шароитда деҳқонлар об-ҳаво туфайли нимжон бўлиб қолган гўзаларни ҳар хил йўллар билан тузатиб олиш чораларини кўрмоқдалар. Ғўза парваришида муҳим тадбирларни амалга ошириб дардчил бўлиб қолган ғўзаларни даволадилар. Лекин гапнинг лўндаси бу йил чигит экиш билан бирга солинган ўғит ўсимликка энг яхши дори бўлди. Ердан униб чиққан ниҳоллар тагидаги тайёр озиқдан фойдаланиб ширага, ҳавонинг паст келишига бардош бериб унчалик лоҳас бўлмади.

Бу йилги шароитда эрта озиқлантириш билангина ғўза нормал ҳолга келди, дейиш ҳам унча тўғри бўлмайди. Ҳар қандай ғўза ўз вақтида сифатли культивация қилинмаса, ўтдан тозаланиб яганадан чиқарилмаса ва талабига мувофиқ суғорилмаса у нормал ривожлана олмайди.

Ернинг ўз намига ундириб олинган ниҳоллар 13 майгача тўла яганадан чиқарилди.

Бригадамиз аъзолари мавжуд 170 гектар ердан пландаги 313 тонна ўрнига 510 тонна ҳосил етиштиришга аҳд қилдилар. Гектаридан олинадиган ҳосилни 11 центнердан ошириш демакдир. Гектаридан 19 ўрнига 30 центнердан пахта берамиз.

Ҳозиргача барча майдондаги ғўза уч марта узунасига ва кўндалангига сифатли культивация қилинди. Бригадамизда тўртта звенога моҳир механизаторлардан Аҳад Маҳкамов, Муртазо Пардаев, Файзулла Эшонбоев ўртоқлар моҳирлик билан бошчилик қилмоқдалар, ғўзани сифатли культивациядан чиқармоқдалар. Улар ғўза қатор ораларини трактор иш органларини 45 сантиметр кенгликда ва 18—20 сантиметр чуқур қўйиб культивация қилмоқдалар.

Сув ғўзани қони, дейдилар. Бу гап жуда тўғри. Лекин ғўзани қони экан, деб бўлар-бўлмасга сув қўя бериш ҳам фойда келтирмайди. Ўсимлик талаб қилганда сув берилса у яшнаб кетади. Талаб қилинмаганда сув бериш ўсимликка фойда ўрнига зиён келтириши мумкин. Бизнинг ерлар Бўка районининг қирларига жойлашган. Шунга қарамай, ҳозиргача ҳамма пайкалларга ёппасига сув тараганимиз йўқ. Фақат айрим ерларга танлаб-танлаб сув бериляпмоқда.

Айрим ўртоқлар об-ҳаво шароитини ҳисобга олмай қир ерларни эрта суғориб юборадилар. Ер ва ҳаво совуқ бўлгани учун қўйилган сув фойда ўрнига зарар келтирди. Ҳарорат паст бўлганидан ўзи зўрға жунжикиб турган ғўза сув қўйилгандан кейин яна ҳам нимжон бўлиб қолади. Биз шундай аҳволга йўл қўймаслик учун эҳтиёткорлик билан иш олиб бордик. Ғўзаларимиз йилдагидек яхши ривожланмоқда. Ҳар туп ғўзамизда шу кунларда 5—6 тадан шона бор.

Карим ЙЎЛДОШЕВ,

Бўка районидаги «Бўка» совхозининг 1-бўлим бригада бошлиғи.

ПАХТАЗОР ХАБАРЛАРИ

ГУЛЛАШ АРАФАСИДА

ЮҚОРИ ЧИРЧИҚ. Уста деҳқон Абдумутал Абдуқодиров бошчилик қилаётган йирик пахтачилик бригадаси «Ўзбекистон» колхозининг юқори ҳосилли бригадаларидан биридир. Бу ерда ҳар йили пахтадан баракали хирмон кўтарилади. Деҳқонларнинг бу йилги аҳдлари гектаридан камида 32 центнердан «оқ олтин» етиштириш.

Шу кеча-кундузда бригада пахтакорлари ғўза парваришини ҳар томонлама авж олдириб юборганлар. Механизаторлардан Жамол Қосимбеков билан Сергей Ким ўртоқлар кунига 7—8 гектар майдонни кўнгилдагидай культивация қилишаяпти. Эгатларга бир меёрда сув тарашда Исабек Умаров, Раҳим Ҳамроқулов, Нуриддин Ёқубов сингари ўртоқлар ғайрат кўрсатишаяпти. Деҳқон меҳрига қонаётган ғўзалар аллақачон бир текис шонага кирган эди, ҳозир эса гуллаш арафасида турибди.

Э. ДОВУТБЕКОВ.

УЧИНЧИ ИШЛОВ

ЎРТА ЧИРЧИҚ. Киров номли совхознинг 1-бўлимидаги Отажон ака Раҳмонов бошлиқ бригада азаматлари ғўза қатор ораларига учинчи бор комплекс ишлов беришни қизғин давом эттирмоқдалар. Парвариш сифатли ўтаётганлиги учун ҳам ғўзалар кун сайин кўкка бўй чўзиб, борган сари мўл ҳосилдан дарак бермоқда. Ғўзалари ёппасига шоналаган бригада пайкалларида эрта-индин дастлабки гул нишоналари ҳам кўриниб қолади.

Бригаданинг С. Жўраев, Т. Ҳасанов, А. Абдуваҳобов сингари механизаторлари, М. Абдуллаев, У. Тўхтабоев, С. Жалилов сингари сувчилари 30 центнер учун бошланган курашда бошқаларга намуна кўрсатишмоқда.

Р. АНОРБЕКОВ.

МЕХАНИЗАТОР АҲДИ

Умарбекнинг чеҳраси энди сал ёришди. Барибир у ҳали ҳам жиддий қиёфада. Чунки экишдан кейинги ташвишли кунлар уни жуда қийнаб юборди. Бу йилги ишларни у қуйидагича характерлайди:

— Экишни вақтида, кўнгилдагидек ўтказганимиздан қувондик. Чигит униб чиқиб культивацияда шошилиб қолмайлик, деб тракторга культиваторни зудлик билан тиркаб қўйдик. Ғўза текис кўриниб, кўзларимизни қувонтирганда ҳавонинг тапти совиди. Ердан чиқдими, осмондан ёғдими, ҳаммаёқни шира босди. Ҳар куни далага бораман, бошим қотади. Нега деганингизда ғўзанинг мурғак япроқлари ғужанак бўлиб, ўсмай туриб олганди. Нима қилиш керак. Узунасига, кўндалангига культивация қилдик, ўғит нормасини кўпайтирдик. Сув тарадик. Хуллас, ёш ғўзага нимаики зарур бўлса шуни бердик.

Одам боласи чин кўнгилдан ҳаракат қилса зое кетмас экан. Ҳозирги пайтда ғўзамиз мўлжалдагидан беш-ўн кун кейингироқ бўлиб ўсаётган бўлса ҳам, аммо май ойининг охирларидаги ташвишдан қутилдик. Бунинг сабаби, ғўза кун ўтиши билан бўйига-бўй қўшиб бизни хурсанд қилмоқда. Чамамда берган ўғитимиз, қилган меҳнатимиз унинг қулоғидан тортаяпти. Экиннинг ранги ҳам тоза, қайси кунлардагидек чанг босганга ўхшаб, шалпайиб тургани йўқ. Япроғи мойланган қоғоздек ялтирайди. Кечаги тангадек барг бугун кенгайиб, ёнидан шох чиқариш ҳаракатида.

Ғўзаларнинг мана шу кўриниши механизатор чеҳрасининг ёришишига сабаб бўлган эди. Ҳозирча унинг қиёфасида жиддий аломатнинг сақланиши, ҳали ишнинг меёрига етмаганлигидандир. Умарбек Жўрабеков ҳар гал қатордан чиққач, орқа-ўнгига қарайди. Кўчатнинг аҳволини кузатади. Ҳар гал ғўза унга бир нима демоқчи бўлиб япроқларини силкитаётгандек туюлади. Шу сабабли у ҳар куни қуёш билан бирга далага келганини, кечқурун қуёшдан орқада қолиб уйга қош қорайтириб борганини сезмай қолади. Юрганда ҳам, ўтирганда ҳам, овқат вақтида ҳам ғўзани ўйлайди, ғўзадан гапиради. Баъзан унга:

—Намунча, ғўза тушингга ҳам кирадими, деймanda, дея дўстлари ҳазиллашади.

Шунда Умарбек, «энди оғайни, тирикчилигимиз, обрў-эътиборимиз пахтадан бўлгандан кейин ғўза демай, нимани деймиз», дейди жиддий қиёфада.

Чиноздаги Собир Раҳимов номли колхознинг звено бошлиғи, моҳир механизатор Умарбек Жўрабеков бу йилги ноқулай об-ҳаво шароитини ҳисобга олиб, шу мураккаб шароитга яраша тадбиркорлик билан иш олиб бормоқда. Унинг звеносида ғўзалар иккинчи парваришдан чиқарилди. Ўғитлаш, суғориш ўз вақтида сифатли ўтказилмоқда.

Эллик икки гектар ернинг ҳар гектаридан ўттиз центнердан ҳосил етиштириш мажбуриятини олган Умарбек Жўрабеков звеносининг ғўзалари май ойида анча паст эди. Қилинган ҳаракат, кўрилган тадбирлар натижасида яхши ривожланиб ҳозирги кунда ёппасига шоналамоқда.

Моҳир механизатор Умарбек бундан ҳам астойдилроқ ишлаб, июнь ойида барча майдонлардаги ғўзани текис гулга киритиб олиш ҳаракатида.

Ишингизга муваффақиятлар тилаймиз, жонкуяр йигит!

Суратда: У. Жўрабеков ғўзани кўздан кечирмоқда.

ҒАЛЛА ДАВЛАТГА!

Бепоён далаларимизда, чорва фермаларида қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари мўл-кўллиги учун катта кураш кетаяпти. Пахтакор ғўзам гуркирасин, эрта ҳосилга кирсин, деб сабзавоткор-у, чорвадор эл дастурхони нози-неъматга тўлсин, деган эзгу ниятни дилига жо қилиб олган.

Матонатли кишиларимиз пойтахтимиз янги Тошкентни қуриш фронтида «жанг» қилаётган бўлсалар, қишлоқларимизда азамат деҳқонлар сабот-матонат билан меҳнат қилмоқдалар.

Шундай. Ҳозир бир дақиқа ҳам кечиктириб бўлмайдиган қатор вазифалар бир вақтга тўғри келган долзарб пайт. Ғўза парвариши, эртаги сабзавотни йиғиб олиш, кечкиларига ишлов бериш, чорва моллари учун мустаҳкам ем-хашак базаси тайёрлаш ва ниҳоят мўл-кўл етиштирилган ғаллани ўриб-йиғиб олишимиз зарур.

Меҳр-садоқат билан бажарилаётган бу ишларнинг ҳаммаси қишлоқ хўжалик меҳнаткашларидан ниҳоятда тадбиркорлик билан иш юритишни, меҳнатда ғайрат-шижоат намуналарини кўрсатишни талаб этади. Доно партиямизнинг тарихий XXIII съезди қарорлари, янги беш йиллик Директиваларида белгиланган улкан режалар асосида иш олиб бораётган қишлоқ меҳнаткашлари эрта баҳорданоқ ғайрат камарини маҳкам боғлаб, беш йилликнинг дастлабки йили баракали ҳосили учун мустаҳкам замин яратдилар.

Бу йил айниқса эл-юрт тўқлиги, фаровонлигининг манбаи бўлган ғалла экиш, уни серҳосил қилиб етиштириш соҳасида дастлабки ютуқлар қўлга киритилди. Областимизнинг бепоён қир-адрларида олтин бошоқ денгизлари чайқалиб турибди, у улкан хирмондан дарак бермоқда.

Эндиги энг муҳим ва энг шарафли вазифа пешона тери, юрак қўри билан етиштирилган ана шу ғалла ҳосилини сира нобуд қилмай тез ва соз ўриб-йиғиб олишдан иборат. Ана шуни яхши тушунган, КПСС Марказий Комитети май Пленуми қарорларидан руҳланган областимизнинг қатор хўжаликлари ғаллакорлари қудратли комбайнларни, машина ва прицепларни ишга солиб бу соҳага етарли ишчи кучларини сафарбар этиб, ўримни қизғин бошлаб юбордилар. Ўрта Чирчиқлик азамат ғаллакорлар биринчи бўлиб қизил карвон ташкил этиб, Ватанга дастлабки дон ҳосилини тортиқ этдилар. Районда жуда қисқа фурсат ичида 6 минг гектарга яқин майдондаги ғалла ўриб-янчиб олинди. Юқори Чирчиқ, Бекобод районларида ҳам ўрим-йиғим жадал бораяпти. Ўтган беш кунликда Бекобод районида 830, Юқори Чирчиқ районида 828 гектар майдондаги ғалла ўриб олинди. Бу районларнинг ғаллакорлари ўримни энг қисқа муддатда 15—20 иш кунида тугаллаш учун курашмоқдалар.

Хўш, ғалла ўрим-йиғими областимизнинг ҳамма районларида ҳам ана шундай тез суръатда бажарилаяптими? Афсуски йўқ. Орджоникидзе, Бўка, Калинин районларида ўрим суръати ниҳоятда суст.

Район партия ва совет ташкилотлари, ишлаб чиқариш бошқармалари ҳамда хўжаликларнинг раҳбарлари, мутахассислар ўримни ҳар тарафлама жадаллаштириш тадбирларини кўришлари, бу муҳим ишнинг бажарилиши устидан контролни кучайтиришлари зарур.

Хўжаликларда меҳнат қандай ташкил этилган, конкрет план асосида иш олиб бориляптими, техника яхши ишлаяптими, механизмлар тўла қувват билан ишлаяптими? Хўжалик раҳбарлари ана шу шарт-шароитлардан доимо бохабар бўлмоқлари керак. Бу соҳада илғорларнинг бой тажрибаларини кенг оммалаштиришимиз даркор.

Маълумки, ишни жадаллаштириш, ўримни муваффақиятли ўтказиш кишиларга — комбайнчилар, дон ташувчи шоферлар, хирмонда ишлаётганларнинг ҳимматига, ғайрат-шижоатларига боғлиқ. Шундай экан, кишиларга алоҳида ғамхўрлик кўрсатиш, уларнинг моддий манфаатдорлигини оширишни таъминлаш, сиҳат-саломатликларидан, маданий-маиший эҳтиёжларидан хабардор бўлиб туриш керак. Агитаторлар, санъат ходимлари, бадиий ҳаваскорлар, савдо ҳамда медицина ходимлари омборимизни донга тўлдираётган азаматларга яхши маданий-маиший хизмат кўрсатсинлар. Илғор ўримчиларнинг тажрибасини кенг ёйиш, ўзаро социалистик мусобақани авж олдириш эса қишлоқ коммунистларининг биринчи галдаги вазифасидир.

Яқинда КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети ўримда қатнашаётган — комбайнчи, тракторчи ва хирмонда ишлаётганларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш юзасидан конкрет тадбирлар белгилади. Колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ва партия ташкилотларининг ходимлари бу тадбирларни ўримда иштирок этаётган механизаторлар, шоферлар, ҳамма ғаллакорларга атрофлича тушунтиришлари, нормани ортиғи билан бажараётган ўримчиларга натура даромади ва қўшимча ҳақларини ўз вақтида бериб турилишини таъминлашлари зарур.

Ғалла бойлигимиз, дастурхонимиз тўкинчилиги. Унинг бирор донини ҳам нобуд қилмай ўриб-йиғиб олайлик, хирмонимиз баракали бўлсин, омборларимиз ғаллага тўлсин.

БИЛДИРИШ

Тошкент область ижроия комитети область Советининг депутатларига маълум қиладики, шу йил 28 июнда эрталаб соат 11 да Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг Маданият саройида меҳнаткашлар депутатлари Тошкент область Советининг VI сессияси (X чақириқ) очилади.

Область Совети ижроия комитети сессия кун тартибига «Областда қишлоқ қурилишининг аҳволи ва уни яхшилаш тадбирлари тўғрисида»ги масалани киритади.

Депутатлар эрталаб соат 10 дан «Қизил Ўзбекистон» колхози Маданият саройининг биносида рўйхатга олинадилар.

МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ.

ДАЛА ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ

ҒЎЗАНИ ҲАШАРОТГА ОЛДИРМАНГ

ПАХТА ДАЛАЛАРИДА ҳаёт қайнамоқда. Областимиз пахтакорлари 323 минг тонна пахта учун бошланган курашларини тобора авж олдирмоқдалар. Илғор деҳқонлар ҳарорат паст келиши туфайли ривожланишдан орқада қолган ғўзаларни алоҳида парвариш қилиб, қолоқликка ўз вақтида барҳам бердилар. Ҳозир кўпчилик майдонларда ғўзалар ёппасига шоналади. Олди деҳқонлар эса, ғўзаларни гулга киритдилар.

Чигит униб чиққанидан кейин, ёш ниҳолларга шира, трипс сингари ҳашаротлар хавф туғдира бошлаган эди. Лекин ишбилармон пахтакорлар ўз вақтида бу хавфнинг олдини олишга муваффақ бўлдилар. Эндиликда эса, далаларда бошқа бир хавфли ҳашарот—ўргимчаккана ва кўсак қурти пайдо бўлмоқда. Агар бу зараркунандалар тезда йўқотилмаса, ҳосилга катта зиён етказиши мумкин.

Ўргимчаккана май ойининг охирларидан бошлаб пахта далаларига тарқала бошлади ва тез кўпаяяпти. Ҳашарот тарқалишининг олдини олишга етарли эътибор берилмаётган районларда хўжаликларда ўргимчаккана ҳозирнинг ўзидаёқ катта хавф туғдирмоқда. Масалан, Ўрта Чирчиқ, Янгийўл, Оққўрғон, Бекобод, Бўка районларидаги хўжаликларнинг айрим майдонларида ўргимчакканaнинг кўпайиб қолгани, ҳозирданоқ ҳосилга зиён етказабошлагани аниқланди.

Яқин вақтлар ичида кўсак қурти ҳам катта зиён етказиши мумкин. Мутахассислар Янгийўл, Оққўрғон ва Бўка районларидаги хўжаликларда кўсак қурти ҳозирнинг ўзидаёқ ғўза тупларига тухум қўябошлаганини аниқладилар. 25 июнга қадар бўлган даврда кўсак қуртлари ўтган йилдагига нисбатан анча кўп миқдорда тухум қўйиши ва кўпайиши кутилмоқда. Шундай экан, пахтакорларимиз бу зараркунандаларни қириб ташлашлари керак.

Хўш, бунинг учун нималар қилмоқ лозим?

Ўргимчаккана ва бошқа ҳашаротларни қириб ташлаш учун 25—30 июнга қадар ҳамма далаларга фосфорли органик заҳарли химикатлар билан ишлов бериш зарур. Бунда ҳар гектар ерга 1,2-1,5 килограмм метилмеркаптофос, 1,5 килограмм рогор, 0,8-1 килограмм нитратион ёки бўлмаса 1,5 килограмм октаметил сепилади.

Агар бир пайкал ҳам ўргимчаккана, ҳам кўсак қурти билан зарарланган бўлса, метилмеркаптофосни ДДТнинг 50 процентли пастасига аралаштириб, комплекс ишлов бериш керак.

Бевосита кўсак қуртига қарши курашиш учун қуйидагича тадбирлар кўрилади: пахта майдонига ДДТнинг 50 процентли пастаси сепилади. Бунда гектар бошига 5 килограмм дори ишлатилади. Ёки бўлмаса, ДДТнинг 30 процентли намланган порошогини сепса ҳам бўлади. Бу дорилан ҳар гектар ерга 7 килограммдан сепиш керак.

Кўсак қуртини дустлар билан ҳам йўқотса бўлади. Бунинг учун ДДТнинг 5,5-10 процентини гексахлораннинг 12 процентли дустига баббаравар миқдорда аралаштириб, ҳар гектар ерга унинг 25-30 килограмми сепилади. Чет элдан келтирилган азатокс, хеклатокс, бентокс, берцема Д-5 препаратлари ҳам кўсак қуртини битта қўймай йўқотади. Бу дориларнинг қайси бирини ишлатсангиз ҳам, гектар бошига 25-30 килограмм сарфлайсиз.

Кўсак қуртининг тухум қўйиши ва пайдо бўлиши анча муддатга чўзилади. Ана шуни ҳисобга олиб, заҳарли химикатлар биринчи марта сепилганидан кейин орадан 7-10 кун ўтгач, яна қайтадан дори сепиш керак. Бунда юқорида кўрсатилган заҳарли химикатларнинг бирортасидан фойдаланилса бас.

Далаларга дори сепишни тез ва сифатли ўтказмоқ учун барча мавжуд самолётларни, ОТН-4-8 ва ОУН-4-6 трактор чанглагич-пуркагичларини, шунингдек ўғитлагичлар (СУЗлар)ни тўла ишга солиш лозим.

Самолётларнинг аҳоли яшайдиган пунктлар устидан учиб ўтишига йўл қўйиш керак эмас;

трактор агрегатларига заҳарли химикатларни махсус ажратилган жойлардагина солиш керак;

дори сепилган далага белгиланган карантин муддатидан илгари кишиларни мутлақо киритмаслик, шунингдек ҳашаротга қарши ишлов берилган даладан юлиб олинган бегона ўтларни молларга едирмаслик зарур;

заҳарли химикатларни ташиб келтирадиган, тайёрлайдиган, сепадиган кишиларни индивидуал ҳимоя воситалари билан таъминлаш, уларга бевосита иш жойининг ўзида медицина хизматини кўрсатишни ташкил этиш керак.

Пахтакор ўртоқлар! Қишлоқ хўжалиги зараркунандалари ҳосил душмани. Уларга қарши аёвсиз курашинг.

КЎЧАТ ТЎЛА БЎЛАДИ

Беш йилликнинг биринчи йилида пахтакорларимиз эл-юртга катта ваъда беришган. Улар шу йилнинг ўзидаёқ планда белгиланган ҳосилдорликни камида 10 центнер оширишга ва гектар бошига 30 центнердан «оқ олтин» етиштиришга қатъий бел боғлаганлар.

Сўз бериш осон. Унинг устидан чиқиш учун астойдил меҳнат қилиш керак бўлади. Биз чигит экиш кампаниясини пухта тараддуд билан кутиб олдик. Мавжуд 35 гектар еримизга ўз агрегатим билан уч кун деганда чигит экиб бўлдим. Уруғ ернинг ўз намига ундириб олинди.

Лекин бир қанча вақтгача ҳароратнинг паст бўлиб туриши ишимизда анча қийинчиликлар туғдирди. Ғўза ҳа деганда авж олиб кетабермади. Шундай бўлса ҳам деҳқонларимиз тушкунликка тушмасдан, ишга янада қаттиқроқ киришиб кетдилар. Ҳашаротга, бегона ўтларга қарши аёвсиз кураш бошлаб юбордик.

Кунлар исий бошлагани сайин ғўзаларимиз ҳам баравж бўлиб ўсабошлади. Ҳозир уларнинг ривожи чакки эмас. Парваришни тобора кучайтиряпмиз. Менинг ўзим етилган ерларни оби-тобида культивация қилсам, Олимжон Усмонов, Абил Ҳожибоев, Уммат Бегатов ўртоқлар сувталаб ерларга оби-ҳаёт тарашади.

Маълумки, кўчат бут бўлса, хирмон ҳам баракали бўлади. Биз гектарларимизни тўлиқ қилиб олишга муваффақ бўлдик. Эндиликда то йиғим-терим бошлангунига қадар бирор туп ҳам ғўзани нобуд қилмасликка астойдил интиляпмиз. Менинг ўзим культивация пайтида агрегатни эҳтиёткорлик билан бошқаряпман. Звено аъзоларига пахта пайкалларининг муайян қисми ажратиб берилган. Ҳар бир киши ўз участкасига жавобгар. Шунинг учун ҳам ҳамма ерда иш сифатли бажариляпти, чопиқ пайтида, сув қўйишда ва бошқа ишларда кўчат сира нобуд қилинмаяпти.

Яқинда ҳаммамизни беҳад қувонтирадиган воқеа бўлди. Бизнинг звеномиз ғўзалари совхоздагина эмас, балки районда биринчи бўлиб гул кўрсатди! Шу кеча-кундузда серғайрат деҳқонларимиз шонани гулга, гулни эса бўлиқ кўсакларга айлантириш учун астойдил ҳаракат қиляптилар.

Абдуназар ТОЖИҚУЛОВ,

3-«Далварзин» совхозининг комплекс механизациялашган звеноси бошлиғи.

БУГУН — МЕДИЦИНА ХОДИМЛАРИ КУНИ

ХАЛҚ СОҒЛИҒИНИНГ ПОСБОНЛАРИ

ШАРАФЛИ БУРЧИМИЗ

Шифокор! Шу бир сўзнинг ўзида олам-олам мазмун бор. Шифокор дейишимиз билан кўз олдимизда қиммати баланд, мақсади улуғ шарафли касб эгаси намоён бўлади. Улар ҳамиша ҳаёт завқи, инсон меҳри билан яшайдилар. «Ҳунаримиз — инсонга шифо бахш этиш» дейишади улар.

Чиндан ҳам бундан ҳам улуғроқ, бундан ҳам фахрлироқ иш борми дунёда! Ҳар бир фаровон кунимизда медицина ходимлари қайноқ ҳаётининг ҳам муҳри бор. Бугун — медицина ходимлари кунига ҳам улар ажойиб меҳнат совғалари билан келишди. Бу йил биринчи марта байрам қилинаётган бу кунга ҳозирланган меҳнат совғаларимиз талайгина.

Совет кишисининг сиҳат-саломатлигини таъминлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш давлат аҳамиятига эга бўлган вазифадир. Шунинг учун ҳам Совет ҳокимиятининг дастлабки кунларидаёқ совет кишилари катта ғамхўрлик билан қуршаб олиндилар. Халқ соғлигини мустаҳкамлаш борасида оқилона тадбирлар кўрилди. Доҳиймиз В. И. Ленин меҳнаткашларга бепул медицина хизмати кўрсатиш, кишиларнинг санаторий ва курортларда шифоланишларини янада яхшилаш тўғрисидаги Декретни имзолади.

Совет ҳокимияти йилларида медицинамиз беқиёс равнақ топди. Республикамизда ҳам медицина хизмати кўрсатиш юксалиш йўлидан борди. Касалхоналар, турли шифохоналарда медицина фани эришаётган улкан ютуқлар муваффақиятли жорий этила бошланди. Даволашнинг илғор методлари медицина практикасидан мустаҳкам ўрин олди. Инсон умри учун хавфли бўлган кўплаб оғир касалликлар таг-томири билан йўқ қилиб ташланди. Бир неча касалликларни даволашнинг илмий асослари яратилди. Айниқса, медицинанинг хирургия, терапия соҳаларида бой тажрибалар тўпланди.

Бунда, шубҳасиз ўзбек медиклари ва медик олимларининг қўшган ва қўшиб келаётган ҳиссаси каттадир. Профессорлардан Е. Тўрақулов ва Р. Исломбековлар ўзларининг бўқоқ касаллигини даволаш борасидаги ажойиб кашфиётлари учун Ленин мукофоти лауреатига сазовор бўлдилар. Атоқли медик олимлардан Э. Отахонов, М. Ашрапова, М. Комилов, Х. Зоҳидий ва бошқа саломатлик посбонларининг олиб бораётган илмий-тадқиқотлари ва даволаш ишлари иттифоқ миқёсида танилди.

Қўлга киритилаётган бу улкан муваффақиятлар, шубҳасиз медицина қадрлари фаолияти билан бевосита боғлиқдир. Интеллигенциямизнинг катта отрядини ташкил этган саломатлик посбонлари сони йилдан-йилга ортиб бормоқда. Бу ерда мен бир кичик мисолни келтириб ўтишни лозим деб топдим. Республикамиздаги тўнғич медицина муассасаларидан бири ҳисобланган «Тез ёрдам» клиника касалхонасида у ташкил топган дастлабки кунларда атиги 20 та ўрин бор эди. Ўшанда бу ерда бир врач, бир фельдшер ҳамда беморларга қарайдиган икки аёл ишларди. Ҳозирдачи? Ҳозирда клиника касалхонасида ўндан ортиқ бўлим бор. Ўндан ортиқ профессор, 150 га яқин ординатор беморлар саломатлигини тиклашдек шарафли иш билан бандлар.

Тошкент Давлат медицина институти медик кадрларнинг чинакам ўчоғига айланган. Институтни ҳар йили кўплаб ёш мутахассислар муваффақиятли тамомлаб, қайноқ меҳнат қучоғига отланмоқдалар. Шифокор деган шарафли касбни эъзозлаётган институт талабаларини республикамизнинг турли район ва шаҳарларида учратиш мумкин.

Республикамизда медицина билимларини ривожлантириш масаласига ҳам катта аҳамият берилмоқда. Кўплаб медицина илмий-текшириш институтлари ва стационарлар ишлаб турганлиги бунинг ёрқин далилидир. Шу йилнинг бошида Тошкентда оналар ва болалар саломатлигини сақлаш институти очилди. Бу илмий даргоҳда медицина фанининг қатор муҳим проблемалари муваффақиятли ҳал этилмоқда.

Медицина фани ва практикасининг бундай зафарли одими партия ва ҳукуматимизнинг халқ соғлигини сақлаш ишларини янада яхшилаш тўғрисида қилаётган буюк ғамхўрлигининг ёрқин ифодасидир. КПСС XXIII съезди қарорларида медицина фани ва практикасини янада ривожлантиришнинг конкрет йўл-йўриқлари кўрсатиб берилди.

Тошкентда бўлиб ўтган зилзила оқибатларини тугатиш учун курашда медицина ходимлари ҳам актив қатнашмоқдалар. Хусусан, зилзиладан сўнг пойтахтда санитария маданиятини ошириш учун кураш кучайиб кетди. Шаҳар кўчаларида чодирларда медицина штаблари тузилди. «Тез ёрдам» станцияси коллективининг бу борадаги ибратли иши мақтовга лойиқдир. Станция медицина ходимлари жойларга бориб, беморларни даволамоқдалар. Санитария-гигиена пропагандасини кучайтиришдек муҳим ишга яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Ҳозир Тошкентда санитария маорифи бўйича алоҳида штаб ишлаб турибди. Профессор Ш. Хўжаев бошчилик қилаётган бу штаб қисқа вақт ичида кўпгина тадбирларни амалга оширди. Махсус санитария агитмашиналари ҳаракатда. 120 дан ортиқ олими, 17 та санитария бригадаси ва Тошкент медицина институтининг кўплаб студентлари ҳам бу ишга бириктирилган.

«Тозалик — саломатлик гарови» дейди халқимиз. Шаҳримизнинг медицина-санитария аҳволини яхшилашда медицина ходимлари билан бир қаторда кенг жамоатчилик ҳам актив иштирок этиши лозим.

Бугун биз ўз байрамимизни шоду-хуррамлик билан нишонлаймиз. «Медицина ходимлари куни»ни ўтказишга қарор қилинганлиги партия ва ҳукуматимизнинг медиклар меҳнатини нақадар юксак қадрлаётганлигини яна бир бор исботлайди.

Биз коммунизм қурувчилари бўлган совет кишилари хизматида бўлишни ўзимизнинг олижаноб бурчимиз деб ҳисоблаймиз.

Э. ЮСУПОВ,
республика санитария маорифи уйининг бош врачи.

Тошкентдаги 8-туғруқхона медицина ходимлари хизматидан ҳамма хурсанд. Улар ишдан бўш вақтларида жойларда бўлиб, медицина темаларида мазмунли суҳбатлар ҳам ўтказиб туришади. Сиз бу суратда (ўнгдан чапга) туғруқхонанинг бош врачи Н. Сандова, бўлим мудирларидан Д. Сейфулина, Б. Пахов, Х. Файзуллаева ва Е. Цойларни кўриб турибсиз.

А. Тўраев фотоси.

ҲАЁТ ТАҚОЗОСИ

— Медицина-санитария қисми врачлари ўз байрамларини қандай кутиб олдилар!

Мухбиримиз Тошкент тўқимачилик комбинати медицина-санитария қисмининг бошлиғи ўртоқ А. Камоловга шундай савол билан мурожаат қилди.

— Ҳа, бугун медицина ходимларининг байрами, — дейди ўртоқ А. Камолов. — Бу йил биз медиклар кунини биринчи марта нишонлаётирмиз. Медицина-санитария қисмини медицина шаҳарчаси дейишади. Ҳақиқатан ҳам шундай. Замонавий медицина асбоблари билан жиҳозланган кабинетларимиз чинакам тажриба ўчоғига айланган. Бундан ташқари даволаш-профилактика ишларини олиб бориш учун яна кўпгина лабораториялар бор.

Шуни қувонч билан айтиш керакки, бу ерда даволаш ишлари олиб бораётган медицина ходимларининг аксарияти кўп йиллик меҳнат стажига эга бўлган малакали мутахассислардир. Шунинг учун ҳам бизда даволашнинг илғор методларидан самарали фойдаланилмоқда.

Медицина-санитария қисмига Тошкентдаги поликлиникалар ва шифохоналардан врачлар келиб туришади. Улар бу ерда бой тажрибаларни ўрганиб қайтадилар. Медицина ходимлари жойларда бўлиб, суҳбатлар ҳам ўтказиб турадилар.

Гўзал шаҳримиз Тошкент табиий офатдан катта зарар кўрди. Кўпгина уй-жойлар бузилди, ёрилди. Бир неча медицина муассасалари жойлашган бинолар ҳам издан чиқди. Зилзила оқибатларини тугатиш жараёнида аҳолига намунали медицина хизмати кўрсатиш айниқса муҳимдир. Бу эса, биз медицина ходимларидан ўз вазифасига сидқидилдан муносабатда бўлишни талаб этмоқда.

Тошкентда юз берган табиий офатдан сўнг медицина-санитария қисмида ҳам меҳнат вахтаси эълон қилинди. Районимизда медицина хизматини яхшилаш юзасидан комиссия тузилди. Бу комиссия составида бизнинг врачларимиз ҳам бор. Улар жойларда медицина назоратлари ўтказиш, беморларга медицина хизмати кўрсатиш, шаҳарнинг медицина санитария аҳволини яхшилаш билан бевосита шуғулланмоқдалар.

Бу ишда айниқса, терапия бўлимининг бошлиғи ўртоқ Н. Воронова ҳамда болалар касаллиги бўлимининг бошлиғи ўртоқ М. Каминикалар бошқаларга намуна бўлмоқдалар.

Бу ерда лекция пропагандасида актив қатнашаётган кўпгина медицина ходимларининг номларини келтириш мумкин. Врачлардан К. Морозова, Л. Егоричева, Г. Федорова, медицина ходимларидан Н. Тишина, М. Сучкова ва бошқалар ишдан бўш вақтларида медицина темаларида лекция ва суҳбатлар ўтказиб, кўпчиликнинг ҳурматини қозондилар.

Комбинатимизда меҳнатни ташкил этишнинг санитария аҳволи анча яхшиланди. Юқумлик касалликларга қарши қатор тадбирлар кўрилди. Бу ишда бизга комбинатнинг раҳбарлари яқиндан ёрдам беришмоқда. Комбинатда санитария аҳволини яхшилаш мақсадида марказий санитария комиссияси ташкил этилди. Бу комиссияга комбинат директори ўртоқ З. Абдуллаев раҳбарлик қилмоқда. Ўтган бир ой мобайнида комбинатда ва социалистик шаҳарчада санитария тадбирлари кўрилди. Ҳозир бу ерда «Санитария маданияти учун кураш — ҳамманинг бурчидир» деган шиор ўртага ташланган.

Медицина-санитария қисмимиз йилдан-йилга кенгайиб бормоқда. Шу йилнинг ўзида клиник бўлимлар кенгайтирилди. Туғруқхонадаги ўринлар сони анча ортди. Яна бошқа бўлимларни кенгайтириш ва улардаги ўринлар сонини орттириш тадбирлари кўрилмоқда. Хирургия бўлимининг ҳам фаолияти жонланиб кетди. Бўлимга профессор У. Орипов раҳбарлик қилмоқда. Бу ерда даволаш ва консультация ишлари намунали йўлга қўйилган.

Касбимиз жуда улуғ касб. Бизни саломатлик посбонлари дейишади. Кишиларнинг саломатлигини сақлашдек муҳим вазифа топширилган экан, уни доимо шараф билан амалга оширамиз. Бу партия, халқ талабидир. Буни ҳаёт тақозо қилмоқда.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

СССР гўшт ва сут саноати министрлиги корхоналари ва ташкилотларининг ходимларидан катта группасини гўшт ва сут маҳсулотлари ишлаб чиқаришда етти йиллик план топшириқларини бажаришда эришган муваффақиятлари ҳамда гўшт ва сут саноатини ривожлантиришда кўрсатган хизматлари учун СССР Олий Совети Президиуми ўзининг 1966 йил 14 июндаги Фармонига биноан, СССР орденлари ва медаллари билан мукофотлади — шулар орасида Ўзбекистон ССРдан қуйидагилар мукофотланди.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНИ БИЛАН

Ортиқов Собиржон — Тошкент сут комбинатининг бош механиги.

Горшкова Клавдия Петровна — Тошкент муз комбинатининг ишчиси.

Жумабоев Наби — Янгийўл тажриба — экспериментал колбаси заводининг директори.

«ҲУРМАТ БЕЛГИСИ» ОРДЕНИ БИЛАН

Архипова Александра Федоровна — Олмалиқ гўшт комбинатининг саллоҳи.

Қурбонов Абдуқодир Собирович — Тошкент муз комбинати музлатиш аппаратларининг машинисти.

Мадалиев Раҳимжон — Оҳангарон сут заводининг слесари.

Пўлатов Кенжа — Оҳангарон гўшт комбинатининг мастери.

Раҳматова Ёрқиной — Янгийўл сут заводининг директори.

Рисқалиев Толип — Бекобод гўшт комбинатининг саллоҳи.

Тошпўлатов Муса — Чирчиқ гўшт комбинатининг ишлаб чиқариш мудири.

Чебурашкина Пелагея Андреевна — Тошкент сут комбинатининг ишчиси.

Череповская Нина Осиповна — Тошкент гўшт комбинатининг ишчиси.

Шотуллаев Нажим — Тошкент гўшт комбинати касаба союз завод комитетининг раиси.

«ШАВКАТЛИ МЕҲНАТ УЧУН» МЕДАЛИ БИЛАН

Абдуллаев Мирали — Ўзбекистон ССР гўшт ва сут саноати министрининг ўринбосари.

Комилов Қодир — Тошкент гўшт комбинатининг ишчиси.

Мансурова Хафиза — Тошкент сут комбинатининг анализатори.

Ниёзова Ҳикоят — Тошкент гўшт комбинатининг колбаса боғловчиси.

Салимзянов Тоир Ҳамидович — Тошкент гўшт комбинатининг саллоҳи.

Шабанова Мария Николаевна — Тошкент сут комбинатининг мастери.

«МЕҲНАТДА ЎРНАК КЎРСАТГАНЛИК УЧУН» МЕДАЛИ БИЛАН

Васильева Вера Яковлевна — Тошкент гўшт комбинатининг ишчиси.

Иброҳимов Солиҳ — Тошкент гўшт комбинати ишчиларининг бригадири.

Иноятов Туроб — Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ишлар мудирлигининг старший референти.

Севастьянова Лидия Емельяновна — Тошкент гўшт комбинатининг цех бошлиғи.

Ҳусанов Суннат — Тошкент гўшт комбинатининг ишчиси.

СОҒЛИҚНИ САҲАРДАН БОШЛАНГ

Киши баъзан ўзини оғирроқ ҳис қилса, баъзида енгил ҳис қилади. Бу ҳол тери орқали танада ҳаво алмашиш жараёнларининг нормал бўлиши ёки заифлиги оқибатида нафас олиш йўли билан рўй беради. Бунда ўпканинг ҳам, терининг ҳам иштироки бўлади. Киши ўпка ва тери орқали нафас олганда соф ҳаво таркибидаги кислород қонга ўтади.

Бадандаги безлардан ҳосил бўладиган тер кўзга кўринмайдиган майда тешикчалар орқали чиқади. Ёғ безларидан ҳосил бўладиган ёғ моддаси эса, терини мойлайди, юмшатади. Терига чанг, тупроқ, бўёқ ёки мойли моддалар ёпишиб, тешикчаларни беркитдими, тери орқали ҳаво алмашиш заифлашади. Натижада, киши ўзини оғир ҳис қилади, ланж бўлади, меҳнат қобилияти пасаяди. Шундай пайтларда яхшилаб ювинган киши ўзини енгил ҳис қилади. Иссиқ сув билан совунлаб ювинганда эса, тери юзидаги ёғлар ювилиб кетади. Тери ёғ ва кирдан тоза бўлади. Натижада, терида нормал ҳаво алмашиш жараёни яна давом этади: киши ўзини енгил сезади, иштахаси очилади, овқат ҳазм бўлади ва кишининг меҳнат қобилияти ортади.

Зилзиладан сўнг шаҳримизда кўплаб уй-жойлар бузилди. Ҳозир бир қатор кўчаларда шу уйларни шаҳар ташқарисига ташиб чиқиш, янги қурилишлар учун жой тайёрлашга ҳозирлик кўрилмоқда. Табиийки, бундай пайтда ён-атрофда чанг-тўзон кўтарилади. Оқибатда эса, ҳар хил касалликлар тарқалиши мумкин. Демак, ана шундай пайтда гигиенага қатъий риоя қилиш талаб этилади.

Овқатдан олдин қўлни совунлаб ювиш кўпчилик учун одат бўлиб қолган. Лекин, айрим кишилар бунга риоя қилмайдилар. Ваҳоланки, ювинмай, кир-чири билан овқатланишга ўтириш киши таъбини хира қилишини катта-кичик ҳамма яхши билади. Киши ўз соғлигига бепарво қарадими, касалланиш тез рўй беради.

Соғлиқни саҳардан бошла, деганлари ҳақ. Эрта билан ўриндан турган киши дастлаб соф ҳавода физкультура билан шуғулланиб, кейин баданини ҳўл сочиқ билан артса, юз-қўлларини совунлаб ювса, ҳам чиройи очилади, ҳам ўзи енгил тортади, ўзини соғлом сезади, ҳаракатчанг бўлади.

Сувдан, ҳаводан, қуёш нуридан фойдаланиш, физкультура ва спорт билан мунтазам шуғулланиб туриш киши организмининг соғлом ўсиши ва чиниқишига ёрдам беради. У, чидамли ва айни вақтда касаллик таъсирига ҳам бардошли бўлиб қолади.

Шу ерда бир нарсани эслатиб ўтмоқчиман: баъзи аёллар юзларига упа-сурмаларни аямай суриб, пардоз қилиб юрадилар. Ранг-бўёқлар билан лабларини, юз-кўзларини ва тирноқларини қуюқ бўяйдилар. Кирини тозаламай туриб, тирноқларни ўстириб юрадилар. Ўзларича буни «гигиена» ёки «гўзаллик» деб билсалар керак. Бу, хато албатта! Аксинча, ортиқча пардозга берилиш киши ҳуснига доғ бўлиб кўринади ва терининг гўзаллигини бузади.

Иссиқ сув билан совунлаб ювинишга одатланган кишининг юз-кўзларига, қўлларига қарасангиз, терисининг тозалигини кўрасиз. Бу кишига гўзаллик бахш этади. Шунинг учун ҳам терини ҳар хил ташқи таъсирлардан эҳтиёт қилиб, озода сақлаш керак.

Озодалик — бу сиҳат-саломатлик ва гўзаллик демакдир. Доим озода юрган киши айрим тери касалликларига ҳам чалинмайди.

Терида учрайдиган тери замбуруғи, йиринг, қўтир ва бошқа касалликлар ўзига хос қўзғатувчилар туфайли пайдо бўлади. Айни вақтда, улар жуда юқумлидир. Шуни ҳам айтиш керакки, баъзи бефарқ кишилар касаллари, ярачақалари бўлишига қарамай, соғ кишилар билан қўл бериб кўришаверадилар. Бу одобдан эмас, албатта!

Соғлом ва бардам бўлишни истасангиз, озодагарчиликка риоя қилинг, соғлиқни саҳардан бошланг!

Қ. СОДИҚОВ,
врач.

ШИФОКОР МИНБАРИ

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«ЎРТА ЧИРЧИҚДАГИ ЖОНБОЗЛАР ВА БЕҒАМЛАР»

«... Ўрта Чирчиқда мана шу жонбозлар ва илғорлар билан бир қаторда ҳозирги жиддий вазиятни тўла тушиниб етмаган, йилимизнинг хусусиятларини яхши пайқаб олмаган, бунинг натижасида ҳосил тақдирига путур етказаётган кишилар, колхоз ва совхозларнинг масъулиятни сезмаётган айрим раҳбарлари ҳам борки, бу ачинарли бир ҳолдир...»

Бу жумлалар газетамизнинг шу йил 3 июнь сонида босилган юқоридаги сарлавҳали мақоладан келтирилди. Қуйида ана шу мақолага келган жавобни босамиз:

«Мақола район партия комитетининг бюро йиғилишида муҳокама қилинди. Баъзи хўжаликларда ҳақиқатан ҳам меҳнат интизоми бўшашиб кетганлиги, ғўзалар сифатсиз парвариш қилинаётганлиги тўғри танқид қилинган.

Ҳозирги фурсатни қўлдан бой бермай ҳамма куч ва воситаларни дала ишларига сафарбар қилиш зарур бўлган бир пайтда, бўшашувчиликка йўл қўйган Куйбишев номли колхоз раиси М. Қўчқоров, Охунбобоев номли колхоз раиси М. Рўзиматов, Ленин номли колхоз раиси И. Исоқжонов ўртоқлар огоҳлантирилди. Тошкент наслчилик совхозининг директори П. П. Русаковга қаттиқ виговор эълон қилинди. Хўжалик раҳбарларига йўл қўйилган камчиликларни тезда бартараф этиш ҳамда ишда жиддий бурилиш ясаш топширилди. Шу муносабат билан район колхоз ва совхозларида меҳнат интизомини янада мустаҳкамлаш ва ғўзаларга ўз вақтида юқори сифатли ишлов беришни таъминлаш юзасидан конкрет тадбирлар белгилаб чиқилди.

А. МИРАҲМЕДОВ,
Ўрта Чирчиқ район партия комитетининг биринчи секретари».

МУКОФОТ МУБОРАК

Газлама, трикотаж, пойафзал ва тикув буюмлари ҳамда халқ хўжалиги истеъмолининг бошқа товарлари ишлаб чиқариш етти йиллик планини муваффақиятли бажарганликлари шунингдек енгил саноатни ривожлантиришдаги хизматлари учун СССР Олий Совети Президиумининг 1966 йил 9 июндаги Фармонига мувофиқ қуйидагилар мукофотланди:

«МЕҲНАТДА ЎРНАК КЎРСАТГАНИ УЧУН» МЕДАЛИ БИЛАН

Иванова Анисия Ивановна — «Юлдуз» тикувчилик фирмаси тикувчи-мотористкаси.

Исроилова Буниса — Тошкент тўқимачилик комбинати зарядловчиси.

Қодирова Мамлакат Сойибназаровна — Тошкент пайпоқ-трикотаж корхоналари бирлашмаси тикувчи-мотористкаси.

Калинин Сергей Георгиевич — Тошкент тўқимачилик комбинати электромонтажчилар бригадасининг бошлиғи.

Копилов Валентин Иванович — Тошкент тўқимачилик комбинати бош инженерининг ўринбосари.

Крашевская Татьяна Петровна — Тошкент тўқимачилик комбинати мастери.

Кудинова Дарья Васильевна — «Юлдуз» тикувчилик фирмаси тикувчи-мотористкаси.

Қудратов Сайдулла — Келесдаги жунни дастлабки қайта ишлаш фабрикасининг юкчиси.

Кузнецов Георгий Андреевич — Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикаси слесарь-ремонтчиси.

Лапочкин Василий Иванович — Тошкент каноп йигирув-тўқув фабрикаси мастер ёрдамчиси.

Лубайкина Ольга Трофимовна — Тошкент тўқимачилик комбинати механика заводининг шлифовкачиси.

Любимцева Екатерина Васильевна — Тошкент тўқимачилик комбинати мастери.

Мавлонов Шукур — Тошкент тўқимачилик комбинати мастер ёрдамчиси.

Мажидова Ҳакима Маликовна — Тошкент кўн-галантерия комбинати контролери.

Мирсодиқов Мирҳамид — Тошкент тўқимачилик комбинати ишчиси.

Маматказина София Алиевна — Тошкент тўқимачилик комбинати ишчиси.

Маслер Леонид Максимович — Тошкент пайпоқ-трикотаж корхоналари бирлашмасининг мастер ёрдамчиси

Макарова Ксения Степановна — Тошкент кўн комбинати цех бошлиғи.

Мамутова Эдай — Қўрғонча жут-каноп заводи ишчиси.

Мердимшаев Асан — Чирчиқ пойафзал фабрикаси кочегари.

Морозов Павел Федорович — Тошовул жут-каноп заводи мастери.

Мўминхўжаева Турсуной — Тошкентдаги 3-тикувчилик фабрикаси мастери.

Муҳамедов Ғани — Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги бошқарма бошлиғи.

Набатникова Зоя Алексеевна — тўқимачилик саноати марказий конструкторлик-технологик бюроси бўлим бошлиғи.

Набиева Ахниса — «Юлдуз» тикувчилик фирмаси тикувчи-мотористкаси.

Наврузов Солиқ Турсунович — Тошкент каноп йигирув-тўқув фабрикаси мастер ёрдамчиси.

Никулина Мария Степановна — Тошкент тўқимачилик комбинати йигирувчиси.

Нурисломов Ардислан Иблиямминович — Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикаси электр монтажчиси.

Першина Лира Ивановна — Тошкент кўн комбинати мастери.

Подколзина Елена Карловна — Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикаси мастери.

Половова Нина Михайловна — Чирчиқ пойафзал фабрикаси модельёри.

Пильнева Валентина Леонтьевна — Тошкент тўқимачилик комбинати йигирувчиси.

Расшупкина Клавдия Ивановна — «Юлдуз» тикувчилик фирмаси тикувчи-мотористкаси.

Рауфхўжаева Муяссар — «Юлдуз» тикувчилик фирмаси тикувчи-мотористкаси.

Ризаев Абдулла Қосимович — Ўзбекистон ССР пахта тозалаш саноати министрлиги бўлим бошлиғи.

Сафонова Раиса Петровна — Тошкент пахта тозалаш заводи жин тозаловчиси.

Сайфутдинова Муқаддам Сайфутдиновна — Тошкентдаги 2-тикувчилик фабрикаси тикувчи-мотористкаси.

Сотников Вадим Сергеевич — Чирчиқ пойафзал фабрикаси созловчиси.

Степанов Владимир Петрович — Тошкент тўқимачилик комбинати механика заводининг слесарь — ремонтчиси.

Степанова Лидия Григорьевна — Тошкентдаги 2-пойафзал фабрикаси бичиқчиси.

Сулаймонов Ваҳоб — Тошкент тўқимачилик комбинати механика заводининг стерженчиси.

Толипов Мажид — Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикаси бичиқчиси.

Тошмуҳамедов Тўлаган — Тошкент кўн-галантерия фабрикаси ишчиси.

Тегай Федор Иннокентьевич — Янгийўл пойафзал фабрикасининг директори.

Тимченко Татьяна Егоровна — «Юлдуз» тикувчилик фирмаси тикувчи — мотористкаси.

Тўлахўжаева Инобат — «Учқун» тўқимачилик-галантерия фирмаси сараловчиси.

Тўхтабоев Қодир — Тошкент тўқимачилик комбинати ишчиси.

Тошхўжаев Ҳикмат — Тошкент тўқимачилик комбинати слесарь ремонтчиси.

Усмонов Раҳмат — Чиноз пахта тозалаш заводи юкчиси.

Устинова Раиса Федоровна — «Қизил тонг» тикувчилик фирмаси тикувчи-мотористкаси.

Фархутдинов Айнедин — Оққўрғон пахта тозалаш заводи юкчиси.

Худоёров Ҳошим — Тошкент тўқимачилик комбинати мастер ёрдамчиси.

Цай Чан-Су — Бекобод пахта тозалаш заводи электр пайвандчиси.

Циганова Ольга Григорьевна — «Қизил тонг» тикувчилик фирмаси тикувчи-мотористкаси.

Шомансурова Фарида Шағафуровна — Тошкент тўқимачилик комбинати цех бошлиғи.

Шахисламова Лениза Шарафиевна — Тошкент тўқимачилик комбинати йигирувчиси.

Йўлдошев Тожибой Тошпўлатович — Тошкент тўқимачилик комбинати электр монтажчиси.

Юсупов Тўхтамурод — Тошкентдаги 2-пойафзал фабрикаси слесарь-ремонтчиси.

Ясевич Дмитрий Борисович — 4-давлат лойиҳалаш институти бўлим бошлиғи.

Яценко Евдокия Сергеевна — Солдатск жут-каноп заводи ишчиси.

(Давоми. Боши газетамизнинг 15, 17-июнь сонларида).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

«ДЕПУТАТЛАРНИНГ ДЕПУТАТЛИК БУРЧИНИ БАЖАРИШИГА ТААЛЛУҚЛИ ХАРАЖАТЛАРНИ ҚОПЛАШ ТЎҒРИСИДА» СССРНИНГ 1938 ЙИЛ 17 ЯНВАРДАГИ ҚОНУНИНИНГ 3-МОДДАСИГА ҚЎШИМЧА КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

1. Белгилансинки, СССР Олий Совети депутатлари СССРнинг барча ички авиация йўлларида ҳаво транспортидан текин фойдаланишга ҳақлидир.

Шу муносабат билан «Депутатларнинг депутатлик бурчини бажаришига тааллуқли харажатларни қоплаш тўғрисида» СССРнинг 1938 йил 17 январдаги қонунининг 3-моддасига (СССР Олий Советининг ведомости, 1938 йил, 1-сон) қўшимча киритилсин ва қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«СССР Олий Совети депутатлари учун СССРнинг барча темир йўл, сув ва ҳаво (ички) йўлларида текин қатнаш ҳуқуқини берадиган доимий билет берилсин.

2. Ушбу фармон СССР Олий Совети тасдиқига киритилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1966 йил 17 июнь.

ЗИЛЗИЛА ОҚИБАТЛАРИНИ ТУГАТИШ БЎЙИЧА РЕСПУБЛИКА ҲУКУМАТ КОМИССИЯСИДА

Тошкент шаҳрида зилзила оқибатларини тугатиш бўйича республика хукумат комиссияси ўзининг навбатдаги мажлисида бошпанасиз қолган оилаларни жойлаштириш масаласини қараб чиқди. Ленин, Октябрь ва Чилонзор районининг ижроия комитетлари ҳамда Тошкент шаҳар ижроия комитетининг ахбороти тингланди. Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар ва район Советлари ижроия комитетларига уй-жой билан таъминлаш учун шошилинч чоралар кўриш ва ишни янада пухтароқ уюштириш топширилди.

Тошкент шаҳар ижроия комитетига зилзиладан зарар кўрган гражданларга якка тартибда уй-жой қуриш учун 170 гектар ер ажратилди. Шаҳар доираси, Тошкент ташқариси ва бошқа қардош республикалардаги пионер лагерларига 14 июнгача мактаб ёшидаги деярли 52 минг бола жойлаштирилди. (ЎзТАГ).

Мана бу йигит-қизларга бир назар ташланг-а. Уларнинг чеҳрасидаги илиқ табассум, қалби ғайрат шижоатидан тўлиб-тошаётганлигидан далолат бериб турибди. Украиналик бу азамат қурувчилари Тошкентга дўстлик меҳри, қардошлик қудрати, ҳамкорлик туйғулари етаклаб келган. Улар бу кеча-кундузда бошпанасиз қолган тошкентликларга ҳашаматли бинолар қуриб бериш учун бир ғайратларига ўн ғайрат қўшиб меҳнат қилмоқдалар. Суратда (чапдан ўнгга): шу кунларда тўққиз қаватли бинони тиклаётган украиналик қурувчилардан А. Ухан, И. Яценко, Е. Царик, В. Касодчий, Н. Крайний ва В. Ткаченко ўртоқлар.

А. Абалян фотоси.

ВИННИЦАЛИКЛАР — ТОШКЕНТЛИКЛАРГА

Қалби дўстлик, биродарлик туйғулари билан тўлган кўпмиллатли советлар оиласининг ҳар бир аъзоси зилзиладан азият чеккан тошкентлик сафдошларга ҳамдардлик билдириб, уларга қардошларча ёрдам беришмоқда.

Гўзал Тошкентимизни тиклашда яқиндан кўмак бериш нияти билан сафарга отланган винницалик бинокорлар ҳам ўзлари билан бирга қурилиш техникалари ва материалларини олиб келишди. Улар ҳозир Чилонзор массивининг 15, 13-кварталларида қурилиш ишларини жадаллаштириб юборишди.

Винницалик бинокорлар то совуқ тушгунга қадар тошкентлик дўстлари қўлига битта 50 квартирали, битта 80 квартирали турар-жой биносининг калитини топширишмоқчи.

Винницалик дўстларининг толмас билаклари, қайноқ қалб ҳарорати билан қад кўтараётган 4118 квадрат метрли уй-жой майдонида иш жуда қизғин боряпти. Қурилишда ном чиқарган бетончи Андрей Пигович, механик Владимир Асауляк, пайвандчи Михаил Капран, шофер Василий Новроцкий ва бошқа қатор бинокорлар қурилишни тезроқ тугатиш учун жонбозлик кўрсатишмоқда. Улар Октябрь байрамигача 50 квартирали уйни тошкентликларга топшириш мақсадидадирлар.

Винница бинокорлари кун бўйи қилинган фидокорона меҳнатдан кейин тошкентлик дўстлари билан бирга ҳордиқ чиқаришяпти. Дам олиш кунларини Тошкент денгизида ўтказишмоқда.

А. КИМ.

ЗИЛЗИЛА ТАБИАТИ ЎРГАНИЛМОҚДА

Ўзбекистон ССР геология министри Ҳ. Т. ТЎЛАГАНОВ ҳикоя қилади.

Тошкент кўчаларида пармалаш вишкалари қад кўтарди. Ер ости пармалаб кўрилаётганлиги Ўзбекистон пойтахтидаги зилзила муносабати билан бошлаб юборилган катта комплексдаги тадқиқотларнинг бир соҳасидир.

ЎзТАГ мухбири А. Ершов Тошкент зилзиласини ўрганиш билан шуғулланувчи сейсмология ва сейсмотектоника тадқиқотларни координациялаш ҳукумат комиссиясининг раиси, Ўзбекистон ССР геология министри Ҳ. Т. Тўлагановдан ана шу ишлар ҳақида гапириб беришни илтимос қилди.

— Зилзиладан кейин республика Геология министрлигида ана шу ҳодисани ўрганувчи ўзига хос илмий штаб вужудга келди, — деди Ҳабибулла Тўлаганович — Геолог — разведкачилар билан олимлар Тошкент зилзиласининг табиатини аниқлашга ҳаракат қилиб, зўр ғайрат билан ишладилар. Бизнинг министрлигимизга ана шу ҳодисалар тўғрисида кўпгина гипотезалар топширилди. Қимматли мулоҳазалар инобатга олинди ва янада ривожлантирилди.

Ўзбекистон ССР Геология министрлигида геологларнинг махсус группаси вужудга келтирилди, уларнинг ишида республикада тектоника, геофизика, гидрогеология соҳасида ва геология фанининг бошқа соҳаларида иш олиб бораётган энг таниқли мутахассислар қатнашдилар. Бу группа Тошкент ва унинг атрофидаги территориянинг геологик жиҳатдан тадқиқ қилишнинг катта программасини ишлаб чиқди.

Ана шу программага мувофиқ апрель ойининг охирлариданоқ геофизика, гидрогеология ва геология комплекс тадқиқотлари бошлаб юборилди. Бу тадқиқотлар мавжуд ҳужжатларни ҳисобга олган ҳолда Ўзбекистон пойтахти районидаги ер қобиғи қандай тузилганлигини аниқлаш имконини беради. Пармалаш ишлари бошланди. 120 ва 500 метр чуқурликда кўпгина қудуқлар кавлаш мўлжаллаб қўйилди. Бу қудуқлар ёрдамида қобиқ ётқизиқларининг тектоник ривожи тарихи аниқланади.

Тошкент ер остининг тектоник тузилишини ўрганиш учун уч минг метргача чуқурликда бир неча қудуқ пармалаш мўлжалланмоқда. Бу қудуқлар қадимий кристал тоғ жинсларидан таркиб топган палеозой пойдеворига етиб боради. Бу пойдевор 200 миллион йилдан кўпроқ муқаддам рўй берган геологик процесслар натижасида таркиб топган мустаҳкам замин бўлиб, анча кейинги чўкинди ётқизиқлар ғилофи билан қопланган. Бу ғилофнинг қалинлиги Тошкент остида 1,7 километрдан 2,6 километрга боради.

Бундан аввал қазилган чуқур қудуқларда артезиан термал сувларининг запаси, ҳарорати, босими, газ ва химиявий состави гидрогеологик жиҳатдан ўхтин-ўхтин кузатиб турилибди. Гидрогеологлар эса, ер ости сувларини тез-тез режим билан кузатиб турибдилар.

Тошкент территорияси юзасининг вертикал ва горизонтал силжишини аниқлаш учун реперлар бўйича аниқ нивелир ишлари ўтказилди, бу ишлар жиддий ўзгаришлар бўлмаганлигини кўрсатди.

Шунингдек зилзиланинг манбаи, такрорий силкинишларнинг характери доимо кузатиб борилмоқда ва бошқа хил тадқиқотлар ўтказилмоқда.

Баъзи бир мутахассислар Тошкент минерал сувини чиқариб олиш натижасида бўшлиқ вужудга келганлиги сабабли зилзила бўлди, деб тушунтиришга уринмоқдалар. Бухоро областидаги катта газ кони билан Тошкент ер ости ўртасида боғланиш бўлиши мумкин деган ва республика пойтахти остида сув билан тўлиб турган катта кўл бор деган гаплар ҳам айтилмоқда. Буларнинг ҳаммаси беҳуда гаплардир.

Тошкент остида ҳеч қандай бўшлиқ, ҳеч қандай кўл йўқ. Биз Тошкент минерал сувини гилсимон, оҳак ва бошқа жинслар билан қўшилиб бир қатламни ташкил этган қумлоқдан иборат бўр қатламидан чиқариб олаяпмиз. Сув 1700—2500 метр чуқурликдан олинмоқда. 26 апрелдаги зилзиланинг манбаи эса, ҳисоб-китобларга кўра, саккиз километр чуқурликда жойлашган. Бухоро газ кони билан Тошкентнинг ер ости ўртасида ҳам ҳеч қандай боғланиш йўқ. Қўлимизда бўлган барча ҳужжатлар шуни кўрсатмоқдаки, Тошкент зилзиласи ер қобиғининг ҳаракати билан боғлиқ бўлган тектоник зилзиладир. Комплекс тадқиқотларнинг дастлабки натижалари ҳам шуни тасдиқламоқда.

Аввал тоғ жинсларининг Каржантов синиғи бўйлаб силжиши зилзилага сабаб бўлди, деб ўйланган эди. Эндиликда Тошкент ва Олмалиқ синиқлари деб аталган чуқур синиқлар туташган участкада тоғ жинслари ҳаракатга келганлиги натижасида табиий офат рўй берганлиги исбот этилди. Бу синиқлар металл кони қидириш мақсадида ўтказилган металлогеник тадқиқотлар муносабати билан қилинган геология — геофизика ишларини бажариш вақтида аввалроқ аниқланган эди.

Зилзиладан сўнг геофизиклар қўшимча ишларни бажаришди. Бу ишлар Тошкентнинг маркази остидаги қадимий палеозой пойдеворида ана шу синиқларнинг «чорраҳаси» борлигини исботлади. Каржантов синиғи эса, Тошкентга етмасданоқ мезокайназой қатламларидаёқ сўниб қолади.

26 апрелдаги зилзила содир бўлиши биланоқ республика Геология министрлигининг геофизиклари қуйидаги диққатга сазовор тадқиқотни ҳам ўтказдилар: улар «Тошкент» сейсмик станциясидан ҳужжатларни олиб, Тошкент атрофи районининг тектоника тузилиши схемасига юз йилча давр ичида рўй берган зилзилаларнинг эпицентрларини чизиб чиқишди. Бунда зилзиланинг манбаи аввал аниқланган синиқларнинг зоналарига тўғри келди.

Бу ўринда синиқнинг ўзи нима эканлигини газетхонларга тушунтириб ўтмоқ керак. Геология билан нотаниш бўлган баъзи кишилар синиқ деганда ер остида қандайдир бўшлиқлар ёки жуда катта жарлар бор, деб ўйлайдилар. Аслида ҳеч қандай бўшлиқлар йўқ.

Ер қобиғининг ҳаракати натижасида ана шу синиқлар вужудга келган бўлиб, бунинг оқибатида катта-катта тоғ жинслари бир-бирига нисбатан вертикал ҳам, горизонтал томонга ҳам силжиб туради. Чунончи Тошкент синиғида бу силжишнинг горизонтал томонга қиладиган ҳаракат тезлиги ўрта ҳисобда юз йилда 15 миллиметрни ташкил этади. Лекин бу ҳаракат бир меёрда содир бўлмай, тўсатдан ва асосан зилзилага сабаб бўлувчи ҳодисалар процессида рўй беради.

Жуда кўп вақт мобайнида ер қобиғида тўпланиб қолган эластик энергия ана шу силжишларга сабаб бўлади. Жинсларнинг қаттиқлиги бу энергиянинг кучига бардош бера олмай қолган пайтда тоғ жинслари силкинади, бу эса зилзилани келтириб чиқаради. Тўпланиб қолган энергиянинг кучи тамом бўлгач яна кўп йиллар мобайнида нисбий сокинлик бошланади.

Ер қобиғидаги синиқлар — одатдаги бир ҳодисадир. Геологлар айниқса тоғларда фойдали қазилмалар қидириб юрган вақтларида ана шундай синиқларга тез-тез дуч келиб турадилар. Палеозой жинслари ер сатҳига чиқиб қолган Чотқол тоғининг ғарбий қисмида фикримизнинг тўғрилигини исботловчи кўпгина далилларни кўрсатиш мумкин. Бу синиқларнинг баъзилари қадим замонларда вужудга келган бўлса, баъзилари анча ёш синиқлардир.

Тошкент зилзиласи бундай табиий офатларни олдиндан айтиб бериш методларини ишлаб чиқиш проблемасини фан олдига ўткир проблема қилиб қўйди. Бизнинг мамлакатимизда гидрометеорология хизмати мавжуд бўлиб, унинг маълумотларидан халқ хўжалигида кенг суратда фойдаланилмоқда, табиий офатларнинг олдини олиш планларини ва чораларни ишлаб чиқиш вақтида ана шу маълумотлар муҳим роль ўйнамоқда. Биз шу каби сейсмология хизматини вужудга келтиришимиз, уни бинокорлар учун ишончли маълумотлар берадиган, зилзила бўлиши тўғрисида аҳолини олдиндан хабардор қилиб турадиган қилишимиз лозим.

Сейсмологлар сўнгги вақтларгача асосан зилзилаларни қайд қилиш, статистик маълумотлари тўплаш билан шуғулланиб, зилзилаларни олдиндан айтиб бериш методларини ишлаб чиқишга ва афтершок деб аталган такрорий силкинишларни ўрганишга кам эътибор бериб келдилар. Эндиликда Тошкент зилзиласи муносабати билан зилзилаларни олдиндан айтиб бериш соҳасидаги тадқиқотларга алоҳида эътибор берилмоқда. Бу соҳада дастлабки қадамлар қўйилди.

Ўзбекистон ССР Геология министрлигининг геофизиклари муайян қонуниятларни аниқладилар. Тошкентдаги ер силкинишларининг интенсивлиги ва такрорланиши тўғрисидаги маълумотларни Ой—Қуёш тортиши графиклари билан таққослаш орқали зилзиланинг сўниши ва энергиясининг характери билан оғирлик кучининг зўрайиш аҳамияти ўзгариши ўртасида қандайдир ўзаро боғланиш борлиги аниқланди. Министрлик мутахассислари ана шу маълумотлар асосида «Тошкент» сейсмик станцияси материалларини ҳисобга олган ҳолда 23—25 май ва 5—8 июнь кунлари кучли зилзила бўлиши мумкинлигини айтиб беришди, бу эса 24 май ва 5 июнь кунлари етти балли зилзила бўлганлиги билан тасдиқланди. Мутахассисларнинг фикри республика ҳукумат комиссиясига зарур эҳтиёт чораларини кўриш ва Тошкент аҳолисини огоҳлантириш имконини берди.

Яна ана шундай кучли зилзилалар бўладими? Ҳа, бўлиши мумкин. Лекин шуни айтиш кераки, ҳозирги Тошкент зилзиласининг энергияси камайиб, такрорий силкинишларнинг кучи аста-секин пасайиб бормоқда ва яқин келажакда ер ости силкинишлари тўхтаб қолиши керак.

Зилзилалар манбалари чуқурлигининг (гипоцентрларнинг) ўзгариб туриши, бу манбаларнинг ер сатҳига яқинлашганлиги мувозанат қонунлари билан изоҳланади. Табиат мувозанатсиз ҳолатга тоқат қила олмайди. Мувозанат ўрнатилиши учун қанча вақт керак бўлса, сезиларли ер ости силкинишлари шунча давом этади.

«Ер ости об-ҳавосини» олдиндан айтиб бериш соҳасида геологлар билан сейсмологлар биргаликда бошлаб юборган иш муҳим натижалар келтиради. Дастлабки маълумотларга қараб шуни айтиш мумкинки, принцип жиҳатидан зилзилаларни олдиндан айтиб бериш мумкин.

Тошкентда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ҳузурида Сейсмология ва сейсмотектоника институти барпо этилмоқда. Бу тадбир илмий ва амалий жиҳатдан катта аҳамиятга эга бўлади. Зилзилаларни олдиндан айтиб беришга доир комплекс методларни ишлаб чиқиш ва республика территориясининг зилзилага қай даражада мойиллигини ўрганиш ана шу илмий марказнинг асосий вазифаларидан бири бўлади. Бу — мамлакатдаги асосий сейсмология институтларидан бири бўлади ва аслида Ўрта Осиёдаги барча республикаларга хизмат қилади.

Комиссия Тошкент ва Ўзбекистон районларининг сейсмология ва сейсмотектоника шароитларини ўрганишнинг асосий масалалари юзасидан ўз таклифларини ишлаб чиқди. Бу таклифлар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Ўзбекистон ССР Министрлар Советига ҳавола қилинди.

Кўпгина муассасалар, ташкилотлар ва айрим гражданлар бизнинг комиссиямизга мурожаат қилиб, Тошкент зилзиласини ўрганишга қатнашишни илтимос қилмоқдалар, унинг сабаблари тўғрисидаги ўз мулоҳазаларини айтмоқдалар, айрим тадбирлар кўришни таклиф қилмоқдалар, айрим тахминларни айтмоқдалар. Комиссия эзгу ниятлари ва бизга қўлларидан келганча ёрдам беришга интилаётганликлари учун уларга самимий миннатдорчилик билдиради.

Ўзбекистон геологлари ва олимлари бошқа қардош республикаларнинг мутахассислари билан биргаликда Тошкентнинг сейсмология, сейсмотектоника, инженер-геология, гидрогеология шароитларини ўрганишни давом эттирмоқдалар. Аэромагнит, аэрофото усулларида суратга олиш ишлари ўтказилмоқда, сейсморазведка ва гравиметрика тадқиқотлари бажарилади, яъни Тошкент зилзиласини ўрганиш юзасидан илмий—ишлаб чиқариш ишларининг катта комплекси белгиланмоқда.

Буларнинг ҳаммаси янги Тошкентни қуриш учун илмий жиҳатдан асосланган тўғри хулосалар чиқаришга, Тошкентни мамлакатимизнинг энг кўркам шаҳарларидан бирига, ҳеч қандай зилзилаларни писанд қилмайдиган шаҳарга айлантиришга имкон беради.

ҲЕЧ КИМ БОШПАНАСИЗ ҚОЛМАЙДИ

Октябрь райони меҳнаткашлари бошлаб берган ташаббус барча маҳаллаларда қўллаб-қувватланмоқда. Ташаббускорлар изидан бораётган Фрунзе районидаги Прядельная маҳалласи аҳолиси ҳам бошпанасиз қолган тошкентликларни уй-жой билан таъминлаш борасида бир қатор тадбирларни амалга оширди.

Маҳаллада тузилган штаб кишиларни жойлаштириш билан банд. Яқинда маҳалла қироатхонаси ва партия ташкилотининг идорасига етти оила кўчиб келди. Бундан ташқари маҳалла меҳнаткашлари ўз боғриларига 120 дан ортиқ студентни қабул қилиб олдилар. Биргина Ҳамидулла Тўлагановнинг хонадонида ҳозир 20 студент истиқомат қилаяпти. Ш Тошхўжаев, И. Алимов ўртоқларнинг ҳар бири ўнтадан студентни қабул қилиб олди.

Бошпанасиз қолган кишилар учун уй-жойлар ҳозирлаб бериш ишлари давом этмоқда.

С. БАДАЛОВ.

ЁРДАМ ФОНДИ УЧУН

Яқинда корхонамизда кичиккина йиғилиш бўлиб ўтди. Унда ишчилар, инженер-техник ходимлар сўзга чиқиб, ўзларининг бир кунлик иш ҳақларини Тошкентга ёрдам фондига жўнатишни таклиф этдилар. Бу ташаббус барчага маъқул тушди. Коллектив ўзининг бир кунлик иш ҳақини ёрдам фондига ўтказди.

Ч. ИСРОИЛОВ,
Бўстонлиқ ойна заводи ишчи цех бошлиғи.

БУТУН ЖАМОАТЧИЛИК ИШИ

14 июнда Тошкент шаҳри Киров район партия активининг йиғилиши бўлди. Бу йиғилишда зилзила натижасида шикастланган саккиз мактаб биносини ва ўндан ортиқ болалар муассасасини жамоатчиликнинг кучи билан ремонт қилиш ҳақида қарор қабул қилинди.

Йиғилиш қатнашчилари янги ўқув йилига тайёргарлик масаласини муҳокама қилдилар. Район халқ маорифи бўлимининг мудири Ю. Туртаев ўз докладида жамоатчиликнинг дастлабки ташаббуси тўғрисида сўзлаб берди. «Ўзбексельмаш» заводининг коллективи икки мактаб биносини тиклашга киришди. Ремонт — экскаватор заводи болалар боғчаси тўғрисида ғамхўрлик қилишни ўз зиммасига олди. Районда синфларни ва ўқув кабинетларини жиҳозлаш, болаларнинг ҳаммасини ўқишга жалб этиш ва ўқув йилининг муваффақиятли бошланишини ҳал этадиган бошқа масалаларга катта эътибор берилмоқда.

Йиғилишда таъкидлаб ўтилганидек, ҳозирги вақтда «Главташкентстрой» Киров районидаги ўқув юртлари ва болалар муассасаларини тиклаш ҳамда қуриш соҳасида катта иш программасини бажармоқда. Ана шу муҳим ишда жамоатчиликнинг актив иштирок қилиши мактаблар, болалар боқчалари ва яслиларнинг эшикларини тезроқ очиш имконини беради.

Йиғилишда Тошкентдаги барча партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларига, бинокорларга ва ота-оналар комитетларига мурожаат қабул қилинди. Киров районининг меҳнаткашлари янги ўқув йилига тайёргарлик бутун жамоатчиликнинг иши бўлиб қолсин демоқдалар. (ЎзТАГ).

Бу мавсумда Ўзбекистон пойтахтининг юз минг ўғил-қизлари пионер лагерларида ҳордиқ чиқаради. Суратда: «Қибрай» пионер лагерида.

Б. Мазур фотоси. ЎзТАГ фотохроникаси.

МЕҲНАТ ТАРОНАСИ

Ҳозирги Тошкентни улкан қурилиш майдонига ўхшатиш мумкин. Қаёққа қараманг, қурилиш. Пойтахт аҳолиси бутун мамлакат кўмагида зилзила зарарларини йўқотиш йўлида фидокорлик кўрсатмоқда.

Мана, Чилонзор массивининг 5-«Б» сектори. Бу ерда Тошкентга ёрдам бериш учун биринчи бўлиб келган харьковлик бинокорлар меҳнат қилишяпти. Қурилиш майдонида бульдозерлар, скрейперлар, ағдарма машиналар тўхтовсиз ҳаракатда. Шижоаткор бинокорлар меҳнати билан дўстлик бинолари кўкка бўй чўзяпти.

Ҳозир монтажчилар, дурадгорлар, электр пайвандчилар, бетончилардан иборат 120 бинокор уч сменага бўлиниб меҳнат қилишяпти,—деб ҳикоя қилади Харьков қурилиш поезди бош инженери Иван Харитонович Сергеенко. Дастлабки совғамиз — 80 квартиралик уйнинг қурилишини тобора тезлаштирмоқдамиз. Ҳадемай, уй калитини тошкентликлар қўлига топширамиз.

Биринчи навбатда бошпанасидан ажралган тошкентликларни уй-жой билан таъминлаш, янги Тошкентни қайта қуришда дўстона ёрдам кўрсатиш шу куннинг асосий шиори бўлиб қолди. Буни яхши тушунган монтажчилардан Николай Губин, Виктор Лорачик, Виктор Черпоненко ва Георгий Моисовский каби бинокорлар алоҳида ўрнак кўрсатиб ишлашяпти.

А. МУРИЕВ.

ХАЛҚ МАТОНАТИНИ КУЙЛАЙМИЗ

Киши руҳининг инженерлари — совет ёзувчилари халқ билан нафас оладилар. Унинг шодлигига шерик, дардига малҳам бўлгилари келади.

СССР Ёзувчилар Союзи правлениесининг секретари, Ўзбекистон Ёзувчилар Союзининг раиси Комил Яшин Тошкент шаҳар ёзувчиларининг яқинда бўлиб ўтган кенгайтирилган йиғилишида худди шу ҳақда гапирди. Тошкентда зилзила рўй берганидан бери икки ойга яқин вақт ўтди. Шу вақт ичида ёзувчиларимиз халқимизнинг ғамини енгиллатиш, уни руҳан кўтариш, матонатини куйлашда давом этмоқдалар. Ёзилаётган шеърлар, поэмалар публицистик мақолалар матбуотда эълон қилинмоқда, радиода ўқилмоқда, телевидение орқали кўрсатилмоқда.

СССР Ёзувчилар Союзи правлениеси зилзиладан зарар кўрган ёзувчилар ва уларнинг оилалари ҳақида ғамхўрлик қилмоқда. СССР Ёзувчилар Союзининг секретарлари К. Федин, Г. Марков ҳамда ёзувчи Кожевников бу иш билан шахсан шуғулландилар. Ўзбек ёзувчиларига иқтисодий ва маънавий ёрдам кўрсатиш мақсадида алоҳида қарор қабул қилинди. Кўрилган зарарларни қоплаш мақсадида СССР адабий фонди ўзбек ёзувчиларига 40 минг сўм пул юборди. Ижод уйларига ва ёзувчиларнинг болалари учун лагерь ва санаторийларга путёвкалар ажратди.

Ўзбекистон Ёзувчилар Союзи правлениесининг кенгайтирилган йиғилиши Москванинг бу илтифот ва марҳаматига жавобан ташаккур хати юборди. Сергей Бородин, Ҳаким Назар, Мирмуҳсин, Ҳамид Ғулом ва бошқа ўртоқлар ўз сўзларида бу биродарлик ёрдами учун СССР қалам соҳибларига катта миннатдорчилик билдирдилар.

Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги Воҳид Зоҳидов «Советский писатель» нашриёти ўзбек ёзувчиларининг бир неча асарини шу йил охиригача ва 1967 йилда кўп нусхада нашр қилишга киришганини айтди.

Йиғилишда Комил Яшин Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг 1967 йилда машҳур адиб Абдулла Қаҳҳорнинг 60 йиллик юбилейини ўтказиш ҳақидаги қарорини ўқиб берди.

Ёзувчилар зилзила оқибатларини мардонавор тугатаётган тошкентликларнинг қаҳрамонликлари ҳақида асарлар яратишга сўз беришди.

Ҳ. ЮСУФИЙ.

БОЛГАРИЯДА ЎЗБЕК МАДАНИЯТИ ДЕКАДАСИ

БОЛГАРИЯ ЙЎЛЛАРИДА

СОФИЯ, 17 июнь. (ЎзТАГ). Ўзбек маданиятининг Болгариядаги декадаси давом этмоқда. Ҳозир республикамиз санъат ва адабиёт арбобларининг делегацияси икки группага бўлинди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Нишонов бошчилигидаги биринчи группа Шипка довонига йўл олди. Бу ерда рус жангчилари болгар халқининг чет эллик босқинчиларга қарши, ўз озодлиги ва мустақиллиги учун курашига ёрдам берган эдилар. Иккинчи группа Русса шаҳрида меҳмон бўлиб турибди.

Кечқурун Русса меҳнатчилари декадага бағишланган тантанали мажлисда қатнашиш учун опера театрига келишди. Русса округ партия комитетининг секретари Тодор Ненов Ўзбекистон делегациясини самимий табриклади. Ўзбекистон делегациясининг аъзоси Ҳ. С. Шукурова жавоб нутқи сўзлади.

Ўзбек маданиятининг Болгариядаги байрами давом этмоқда.

Ўлмас УМАРБЕКОВ

ГУЛ ВОДИСИ

Ёзувчи Ўлмас Умарбеков ўтган йили Болгарияга қилган сафарларидан бой таассуротлар билан қайтди. У ҳозир иккинчи жаҳон уруши йилларида фашизмга қарши елкама-елка туриб жанг қилган болгар партизанлари ва совет жангчилари ҳақида, уларнинг бузилмас дўстлиги ҳақида қисса ёзмоқда.

Яқинда эса «Тошкент» бадиий адабиёт нашриёти Ўлмас Умарбековнинг «Булғор қўшиқлари» ҳикоялар циклини нашр этади. Бу ҳикоялар болгар халқининг ўтмишда турк истилочиларига қарши курашига бағишланган. Қуйида сиз авторнинг шу циклга кирган «Гул водиси» ҳикоясини ўқийсиз.

1

Мен туғилдим гўзал воҳа — Гул водиси қўйнида,
Қулоқ солинг, сўзлаб берай бу води қиссасини.
Сўзлаб берай, нега бу юрт — Гул водиси аталмиш...

2

Ботир Демир йўлга тушди тенгқурлари қатори.
Йўлга тушди жанг қилиш-чун Родопи тоғларида.
Уйда қолди ўн тўрт кунлик ойдек гўзал қайлиғи,
Уйда қолди чимилдиқдан кеча чиққан Людмика.
Кунлар ўтди, ўн кун ўтди, ой ҳам ўтди пилдираб.

3

Людмиланинг кўзи йўлда, эри кетган томонда.
Хаёлида минг хил фикр, минг хил режа, орзулар...
Лекин, дўстлар, кучли экан айриликнинг алами,
Ўзи сезмай Людмиланинг ранги бўлди заъфарон,
Кулиб турган кўзларини ғам пардаси қоплади.
Яна қанча кунлар ўтди, йил ҳам ўтди пилдираб,
Ботир Демир отрядидан хабар бўлмади сира.
Ғамга тўлди бутун қишлоқ, ғамга тўлди Людмила,
Эрта тонгдан кўзи йўлда, эри кетган томонда,
Ўзи сезмай, гоҳи-гоҳи кўзига ёш келади.
Хаёлига энди кирмас минг хил режа, орзулар
Хаёлида битта фикр: омонми ёстиқдоши?
Омонми паҳлавони, севгига интизори?

4

Жавоб қайда бу саволга? Ҳамма жим, бошлар эгик.
Ҳамма жим, лекин кўзлар ғазаб билан ёнади,
Қони қочган лаблар тун-кун лаънат ўқийди ёвга!

5

Тонг маҳали йўлга тушди Людмиламиз бир куни
Йўлга тушди, аммо қайга борсин бечора ёлғиз?
Қайда унинг ботир эри, қайда унинг тулпори,
Шу йўл билан юрса агар етарми висолига?
Оқшом тушди далаларга, дарё боши қизарди,
Чигирткалар чирқиллаши солди юракка ташвиш.
Олисларда ит ҳуриди, от кишнади депсиниб,
Пага-пага булут ичра нимранг ой сочди шуъла.
Людмилани ваҳм босди, қайтсинми орқасига?
Людмилани ваҳм босди, нима қилсин бечора?
Хаёл суриб туриб қолди кенг далада паришон,
Шу топ отлар дупуридан чўчиб тушди у бирдан...

6

Душман келди Людмиланинг эри кетган томондан,
Бир эмас, ўн ҳам эмас, балки минг нафар бордир?
Бегларбеги уни кўрди ва тўхтатди отини.
— Ким бўлди бу ҳуриликқо?—сўрди у навкаридан.
— Ғолибона йўлингизга поёндоз бўлган гўзал —
Жавоб берди содиқ навкар бошин эгиб ергача.
— Олиб кетинг йўқса уни, бирга ҳордиқ олурмиз.—
Шундай деди Бегларбеги, қамчи босди отига.

7

Людмиланинг ранги сўлғин, лек томирда қон ўйнар,
Людмиланинг ранги сўлғин, ертўлада у ёлғиз.
Хаёл сурар ғамга ботиб, кўзларида ёш маржон.
Қайғу тўла юрагига энди кирмас орзулар
Миясида битта фикр: нима қилсин энди у?
Бўйсунсинми ғолиб бекнинг буйруғига у шу топ?
Ё қочсинми бу даргоҳдан рози бўлиб ўлимга?

8

— Бегим,— деди Бекларбеги ётоғига кирганда.
— Менинг битта орзум бордир, рози бўлсанг, қулингман,
Рози бўлсанг, бир умрга чўринг бўлиб қоламан.
— Истагинг не, ҳаммасини бажараман бегумон.
—Орзум шуки, ёрим ётур сен келган йўл устида,
Бир зиёрат этиб келай, хурсанд бўлсин арвоҳи,
Истагинг не, барчасига рози бўлурман шунда.
Бекларбеги мафтун эди ёш жувоннинг ҳуснига,
Рози бўлди ва:
— Тонггача майли бориб кел,— деди.

9

Йўлга тушди Людмиламиз, зардоб бўлиб юраги.
Йўлга тушди қанча ташвиш, хаёл билан бечора.
Ва бир маҳал етиб келди Марица қирғоғига.
Шунда яшин каби кўнглин тилиб ўтди бир фикр:
Бўйсунсинми қонхўр бекка, ё ўлсинми шу ерда?
«Ёстиқдошим, мени кечир, роҳатим кўролмадинг,
Паҳлавоним, мени кечир, содиқлигим кўрмадинг!»
Шундай дея ханжар урди кўкрагига Людмила
Ва йиқилди мажол қуриб Марица қирғоғига.
Қони дарё бўлиб оқди, қони сувга қўшилди
Шундан бери Марицанинг суви қизил ранг оқмиш,
Шундан бери бу водийда қизил гуллар ўсармиш,
Шундан бери бу водийни Гул водийси демишлар...

10

Шу водийни ким сайр қилса, шу гуллардан ким узса,
Вафо унга ёр бўлармиш, бахт кулармиш умрбод.
Ҳар ғунчада Людмиланинг соф қони сақланармиш,
Ҳар бир гулда барқарормиш Людмиланинг севгиси!..

Мамлакатлар Одамлар Воқеалар

ЖАҲОН ТИНЧЛИК КЕНГАШИНИНГ ТОШКЕНТ ШАҲРИ АҲОЛИСИГА МАКТУБИ

ЖЕНЕВА, 17 июнь. (ТАСС). Жаҳон Тинчлик Кенгаши сессиясининг 350 қатнашчиси кеча Тошкент шаҳри аҳолисига мактуб қабул қилди. Жаҳон Тинчлик Кенгаши сессияси, дейилади мактубда, стихиянинг қутурган кучларига қарши оғир курашда бардош берган ва Тошкентдаги зилзила оқибатларига қарши қаҳрамонларча курашаётган Совет Ўзбекистони пойтахтининг жасур гражданларига қизғин саломларини йўллайди.

80 мамлакатдан келиб, шу сессияда қатнашаётган тинчлик тарафдорлари қаттиқ ишонадиларки, Ҳиндистон ва Покистон раҳбарлари тарихий кенгашининг муваффақият қозонишини таъминлаб, умумий тинчлик ишини мустаҳкамлашга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшган Тошкент шаҳри янада гўзалроқ бўлади, ўз аҳолисини ва дунёнинг ҳамма томонларидаги дўстларни шод-ҳуррам қилади.

Тошкент шаҳри аҳолисига ва Ўзбекистон Республикаси ҳукуматига барқ уриб яшашни ва умумий тинчлик йўлидаги курашда янгидан-янги муваффақиятлар эришувини тилаймиз, дейилади мактубнинг охирида.

РУМИНИЯ — ХИТОЙ МУЗОКАРАЛАРИ

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Аджерпрес агентлигининг хабар беришича, Руминия ва Хитой партия-ҳукумат делегациялари ўртасида расмий музокаралар бошланган.

Руминия делегацияси составида Руминия Коммунистик партияси Марказий комитетининг Бош секретари Н. Чаушеску, Руминия Компартияси Марказий Комитети ижроия комитети доимий Президиумининг аъзоси, Руминия Социалистик Республикаси Министрлар Советининг раиси И. Г. Маурер ва Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари Э. Боднараш ва бошқа расмий кишилар бор.

Хитой делегацияси составида Хитой Коммунистик партияси Марказий Комитети раисининг ўринбосари, Хитой Халқ Республикаси Давлат Кенгашининг Бош министри Чжоу Энь-Лай ва бошқа расмий кишилар бор.

Мали халқи ҳақиқий дўстлари ёрдамида асрий қолоқликни тугатмоқда. Давлат миллий кадрлар тайёрлаш тўғрисида ғамхўрлик қилмоқда. Шу мақсадда мамлакатда мактаблар, профессионал-техника билим юртлари очилаётир. Суратда: Бамакода совет мутахассислари ёрдамида қурилган медицина билим юртида машғулот вақти.
АДН—ТАСС фотоси.

НЕОНАЦИСТЛАР БОШ КЎТАРМОҚДА

Ғарбий Германияда неонацист кучларнинг борган сари активлашиб бораётганлиги Бонн ҳукуматининг ҳатто расмий материалларида ҳам тасдиқланмоқда. Гап шундаки, Бонн собиқ нацистларга тўғридан-тўғри йўл очиб беришда айбдор эканлиги фош бўлиб қолса ҳам, шунга ўхшаш фактлар тўғрисида индамасликка илож тополмаётир.

Яқинда Боннда «1965 йилдаги сўл радикал ва антисемитик тенденцияларни кузатиш ҳамда уларга қарши кураш» сарлавҳаси остида ички ишлар министри Люккенинг ҳисоботи босилиб чиқди. Кўпгина фактик материаллардан иборат бўлган бу ҳисоботнинг авторлари 1965 йилда ГФРда неонацизм «кўп йиллардан кейин биринчи марта яна маълум даражада авж олди...» деб тан олишга мажбур бўлдилар.

ГФРдаги сайловларнинг айрим якунлари ҳам шундан далолат беради. Буларда «национал-демократик» деб аталмиш партия (МДП — неонацистларнинг асосий партияси), газеталар тили билан айтганда «кутилмаган муваффақият»га эга бўлди. Ўтган йили парламент сайловларида 700 мингга яқин сайловчи ёки уларнинг умумий сонидан 2 процентга яқини неонацистлар учун овоз берди. 1966 йилнинг март ойида Гамбург шаҳар парламенти сайловида МДП 4 процентга яқин овозга эга бўлди. Шу ойнинг ўзида Бавария ва Шлезвиг — Гольштейнда коммунал сайловлар бўлиб ўтди. Неонацистларга берилган овознинг умумий проценти унчалик юксак бўлмаса-да, лекин ҳар қалай неонацистлар уз кучларини марказлаштирган қатор шаҳарларда сайловчиларнинг 10 процентчаси уларга овоз берди. Бу айниқса Бавариянинг йирик шаҳарларига тааллуқлидир. Дарҳақиқат, МДП Нюрнбергда сайловчиларнинг 7,5, Китцингинда — 7,9, Ансбахда — 8,1, Эрлангенда — 10,7 процент овозини олди. Натижада «национал демократлар» қатор шаҳарларда ҳукумат коалициясига қирувчи СвДП партиясини учинчи ўриндан тўртинчи ўринга суриб қўйди.

«Национал демократлар» партияси қанақа партия ўзи? У 1964 йил ноябрида очиқ нацист характерга эга бўлганлиги учун ҳукумат ман этишга мажбур бўлган «Герман империя партияси» деб аталган партия тарқатилгандан сўнг тузилган эди. Амалда асосан тарқатиб юборилган империя партияси бутунлай янги партияга қўшилиб кетди; унга шунингдек «немис», «умумгерман», «немис миллий халқ» партияси каби неонацист партиялар ҳам қўшилди. «немис» партиясининг собиқ лидери Фриц Тилен МДПнинг раиси бўлди. Бошқа қўшилган партияларнинг лидерлари — Адольф фон Тадден, Вилгельм Гутман, Генрих Фасбендерлар унинг ўринбосарлари қилиб сайландилар. Расмий маълумотларга кўра МДП раҳбарларининг 18 аъзосидан 10 киши Гитлер ҳукумат тепасига келмасдан олдин унинг партияси аъзоси бўлганлар. Таъсис мажлисида Тилен «Герман солдатларининг ҳамма даврдаги мардлик ва қаҳрамонлиги»дан ибрат олишга ҳамда «шарманда қилинган ва камситилган немис халқининг миллий ва маънавий бойликларини» тиклаш учун курашга чақирди.

Шундай қилиб, «империя» партиясини тарқатиш жамоатчиликни очиқдан-очиқ алдаш бўлиб чиқди. Агар бу неонацист партия 4000 аъзога эга бўлган бўлса, унинг ўрнига келган «янги» неонацистлар партияси аъзолари аллақачон 14 мингга етган эди; ҳозир унинг сафларида баъзи маълумотларга кўра 30 мингга яқин актив аъзо бор.

МДП ўз фаолиятини бундестаг сайловларига тайёрланишдан бошлаган эди. Чунончи, ўтган йилнинг август ойида у бош ҳарбий жиноятчиларнинг Ландсбергдаги мозори тепасида намойиш ташкил қилди. Митингда сўзлаганларнинг гапига қараганда, мозорда ётганлар «бегуноҳ ҳаётдан маҳрум этилган» эмишлар. Бу гаплар иттифоқчи ғолиб давлатларнинг ҳарбий трибунали ҳукм қилган ва қатл этган гитлерчи қонхўр жаллодларни ҳимоя қилиб айтилганди. Ландсбергдаги намойишдан сўнг ана шундай йиғилишлар бутун Бавария бўйлаб авж олиб кетди.

Ҳозир МДП лидерлари ўзларига эътиборни ортиқча жалб қилмасликка интилиб, тактикани ўзгартирдилар ва ўз пропагандаларида «ҳаддан ошмасликка» ҳаракат қилмоқдалар. Яқинда ташкил этилган матбуот конференциясида шу партия вакилининг айтишича, партиянинг фаолияти сиёсий планда эмас, маданият соҳасида кўринаётган эмиш. Унинг сўзига қараганда, партия программасига ўтмиш хотираларини, маҳаллий ва миллий традицияларни, фольклорни қўллаб-қувватлашга интилиш кабилар кирармиш. Собиқ гитлерчиларнинг «мемуарлари», уларнинг «тарихий» асарлари ҳам шу марка остида вақтли матбуотда босилмоқда. Ана шу барча адабиётлар нацистик руҳ билан суғорилган, улар гитлеризмни, учинчи рейхга садоқатни мадҳ этади. «Гап собиқ йирик нацистларнинг мемуарлари ва национал-социализмни тиклаш учун адабий уриниш тўғрисида бораётир», — деб тан оладилар Бонн ички ишлар министрлигининг ҳисоботининг авторлари.

Ўз йиғилишларида неонацистлар Гитлер ва унинг сиёсатини оқлашга ҳам интиладилар, ёшларни фашизм ҳукумат тепасига келган кунни «унутилмайдиган кун» сифатида нишонлашга чақирадилар. Неонацистлар ўртасида: «бизнинг ҳалок бўлган ўртоқларимиз болалари ўз оталари олдида уятга қолмасликлари керак» деган гап нақлга айланиб қолган.

Аммо бу гаплар неонацистларнинг расмий, йўл қўйиб берилган фаолиятига тегишлидир. Улар фаолиятининг яна бошқа бир томони — реваншизмни фош этишга журъат қилган, ҳарбий жиноятчиларни суд таъқиб қилишини тўхтатишга қарши, Одер — Нейса бўйлаб чегара масаласига реал ёндошишни ёқлаб чиқаётган ёзувчилар, актёрлар, руҳонийларни ва сиёсий арбобларга нисбатан террористик актлардан иборатдир. Неонацистлар бундай прогрессив шахсларнинг уйларига ўт қўядилар, хат, телефон орқали уларни ёки фарзандларини жазо ваҳми билан қўрқитадилар, ўзларига ёқмаган ёзувчиларнинг китобларини гулханларда ёндирадилар. Бундестагнинг гитлерчи жиноятчиларни жиноий таъқиб муддатини узайтириш тарафдори бўлган кўпгина депутатлари фашизм свастикаси расми чизилган ва ўч олиш таҳдид қилиб ёзилган хатлар оладилар.

Ҳозирги Ғарбий Германия ҳаётининг шармандалик томонларидан бири — антисемитик чиқишларнинг кучаяётганларидадир. Яҳудийларнинг мозорлари, ибодатхоналари, биноларини свастика белгилари ва нацистик шиорлар билан ҳақоратлаш мамлакатда кундалик воқеа бўлиб қолган. Ҳисобот маълумотларига қараганда, 1965 йилда ана шу қурувчилар 1964 йилга нисбатан 3 марта ошган. «Люкке ҳисоботи, деб ёзган эди «Кельнер штадт — анцайгер». — 521 та антисемитик қурувчини қайд қилади. Мамлакатимизда яҳудийлар жуда оз қолганини назарда тутилса, бу жуда шармандали рақамдир. Агар яҳудийлар илгаригидай, бизнинг орамизда яшаганларида аҳвол қандай бўлар эди? Бошни қотирувчи савол».

Тўғри, ҳисобот авторлари бу воқеаларнинг кўпчилиги «уюшмаган элементлар» фаолияти натижаси демоқдалар. Лекин бу шундай бўлса ҳам, аслида антисемитик руҳ ГФРда рухсат билан иш кўраётган неонацист партиялар ва ташкилотлар фаолиятининг активлашиши билан тўғридан-тўғри боғлиқ эмасми? Ахир, ҳатто расмий ҳисоботда ҳам улар томонидан босилган қарор ва китоблардаги антисемитик мақсад эътироф қилинади-ку.

Неонацистлар фаолияти ҳақида тўпланган маънодор материалга қарамай, ҳисобот авторлари барибир уни «актуал хавф» деб билмайдилар. «1927 йилда Гитлер ҳам «актуал» хавф бўлиб кўринмаган эди. Аммо 1933 йилда у канцлер креслосига ўтириб олди», деб таъкидлайди шу хусусда «Кельнер штадт — анцайгер». Аслида Бонн ҳукуматининг реваншчилик ва милитаристик сиёсати неонацистларни ўз фаолиятини янада авж олдиришга рағбатлантирмаётирми? Бонннинг «Германиянинг 1937 йилги чегараларини тиклаш» тўғрисидаги расмий талаби, унинг фашист жиноятчиларини оқлаш ва демократик кайфиятдаги арбобларни таъқиб қилиш сиёсати уларни рағбатлантирмаётирми?

А. РАЧКОВ,
(ТАСС).

ХАЛҚАРО ТЕМАДА

ЖОНСОННИНГ АЙТГАНЛАРИ

НЬЮ-ИОРК. (ТАСС). АҚШ президенти Жонсон Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош секретари У Танга юборган мактубида қуйидагиларни айтди: Совет Иттифоқининг Ой ва осмондаги бошқа жисмларни тинч мақсадларда тадқиқ этиш тўғрисида халқаро битим тузишга қизиқаётганлиги менга «далда берди». Жонсон Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бу масалада тез орада илгари силжишга эришади, деб умид билдирди.

ЗИЛЗИЛА ВА ВИЖДОН

Виждони бўлса но пок,
Инсон аянчли бир ҳок.
А. С. ПУШКИН.

Телевизор ойнаси ёниб, экранда нуроний кампир кўринди. У сўзларди:

— Зилзила бўлган куни эртасига райисполкомга бориб айтдим, биз чоли-кампирнинг иккита уйимиз бор, биттасини бўшатиб берамиз, бирор оилани қуйинглар; шу куни мана шу Вера опа синглиси билан кўчиб боришди...

Экранда яна бир кампир намоён бўлди. У ўзбек аёлининг нур ёғилиб турган юзларига тикилиб юрак сўзларини ифодалади. Инсон бошига кулфат тушганда ғамхўрлик билан ёрдам қўлини чўзган, кўнгли кенг кишиларга, шахсан ёнидаги кампирга ташаккур билдирди. Сўзининг охирида «Энди биз Қумри опа билан опа-сингилмиз», деди.

Кампирлар ўринларидан туриб қучоқлашиб ўпишди. Уларнинг лабида табассум, кўзларида ёш йилтирарди.

Шу кадрларни кўриб ўтириб «ажойиб одамларимиз бор», деди кимдир заминдор қилиб.

Ҳа, кўнгли дарё, виждони пок, вужуди меҳнаткаш, хулқи олижаноб, истараси иссиқ одамларимиз кўп. Мана шундай кунларда, шаҳримиз бошига оғир кунлар тушган пайтларда бу хусусият айниқса аниқ сезилмоқда.

Газеталардан ўқиб, радио-телевизорлардан эшитиб турибмиз. Сахалинли балиқчи, ригали зиёли, ленинградли кемасоз, кубанли деҳқон, москвали машинасоз, хуллас поёнсиз мамлакатимизнинг ҳамма ёғидан Тошкент фондига пул, маблағ оқиб келмоқда. Қардош республикаларнинг бинокорлари пойтахтимизда қанча-қанча иморатлар учун дўстлик пойдеворини қўймоқдалар.

Буларнинг ҳаммаси дилни қувонтирадиган, бошимизни осмонга етказадиган, виждон амри билан қилинаётган ишлар.

Дарёдек тошқин, шабнам сингари пок, гул баргидек беғубор кўнгил, виждон қаршисида қорамой тутунига ўхшаш кўнгил қайтарувчи, кўлмак сув сингари таъбни хира қилувчи виждонлар ҳам учраб қолаяптики, уларнинг баёнига тебраниш учун қалам ҳазар қилади.

Гап бундай. Яқинда Киров район халқ суди алибастир ўғриларининг ишини кўрди. Улар ўғирлаган алибастр зилзиладан зарар кўрган кишиларнинг уйини ремонт қилиб бериш учун юборилаётган алибастр эди.

Қурилиш ремонт бошқармасининг экспедитори Анастасия Ивановна Сивец, 03-25 ТНВ машинасининг шофери Ёқиб Иноғомов билан тил бириктиришиб уч ярим тонна алибастирни орқа йўлдан олиб бориб Қурбонбой Омонов орқали пуллайдилар, аммо қўлга тушадилар. Мана ҳозир улар қора курсида ўтирибдилар.

Гап ана шундай. Одамлар табиий офат туфайли қийналаётган, шу мусибатдан чиқиш учун бир-бирларига ёрдам қўлини чўзаётган, ўзининг бемалолчилигини бузиб иккита уйининг биттасини бўшатиб бераётган ҳозирги пайтда кўпчилик мулкига чанг солиб зилзила бузган хонадон деворини сувашучун юборилаётган нарсани эллик-олтмиш сўмга пуллаб, инсофсизлик қилаётган одамнинг баҳоси қанақа, айтинглар ҳурматли газетхон. Бунақа одамларнинг баҳоси жуда паст.

Суд вақтида қонундан сал «чекиниш» бўлди. Табиийки, жиноятчиларнинг қораловчилари ва оқловчилари бор эди. Сўз оқловчига берилганда у бийрон гапиролмади. Чунки унинг кўз олдидан девори ажраб ётган уйлар, деразаси кўчиб кетган хоналар, бир томонга йиқилиб ётган бинолар ўта бошлади. Мана шуларни тузатиш, одамларни уйига жойлаш учун сарфланадиган материалларни юзига чарм боғлаб, бадномлик ниқобини кийиб олиб, эгри қўли билан ташмалаётган одамларни қанақа қилиб, нима деб оқлаш керак?! Йўқ, оқлаб бўлмасди. Шу туфайли оқловчилар уларни оқлаш учун бир оғиз ҳам сўз айтишолмади. Чунки уларнинг пок виждонлари бунга йўл бермасди.

Алибастр ўғирлаш воқеаси бошқа фактларни ҳам эсга тушириб қўйди.

Қайси куни бир дўстим гапириб қолди. Қўшниси тахта, ёғоч базасида қоровул бўлиб ишларкан. Зилзиладан кейин база унинг уйига кўчиб келибди. Ҳар куни икки-уч машина қурилиш материаллари келтириб тушириларканда, эртасига қарасангиз пуллаб юбориларкан. Илгари қўшниси одамлар билан самимий саломлашиб юрган бўлса, ҳозир ёши ўзидан улуғроқ одамга ҳам, «ҳа, оғайни» дейдиган бўлиб қолганмиш. Зилзила кунларида кишилар бир-бирлари билан аҳил, дўст, биродар бўлганлари ҳолда у мўмай пул кучига ишониб одамлардан узоқлашиб қолибди...

Халқимизда «эчкига жон қайғуси, қассобга мой» мазмунида мақол бор. Шаҳримиз бошига табиий офат туфайли шундай ташвишли кунлар тушган кезларда ўзининг фойдаси йўлида халқ ва давлат мулкига кўз олайтираётган, кўзини шамғалат қилиб ҳали уни, ҳали буни ташиб кетаётган зотлар соф виждонли кишилар сафида одим ташлолмайдилар.

Давлатимиз янги Тошкентни бунёд этиш учун катта маблағ ажратди. Бунинг натижасини ҳозирданоқ кўриб, сезиб турибмиз. Поёнсиз мамлакатимизнинг ҳар томонидан дарёдек оқиб келаётган ана шу материаллар ўз жойига ишлатилса, бунинг учун ҳаммамиз кўз-қулоқ бўлиб турсак, битта ғишт, бирорта тахта ёки ёғочнинг орқа йўлдан олиб кетилишига йўл қўймасак, шаҳримиз тез ва чиройли барпо этилади.

Ўз виждонини ўзи оёқ ости қилаётган, шахсий манфаати туфайли ўта тубанликка ҳам юз тутаётган кимсалар бугун ҳеч ким билмайди, эртага биров сезмайди, дейишлари, атрофларига бир чўчиб, икки қарашлари мумкин, аммо ундайлар халқ ғазабидан барибир қочиб қутилолмайдилар!

С. МАҲКАМОВ.

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ДЎСТ АФҒОНИСТОНГА ЁРДАМИ

«Энергосетьпроект» институтининг Ўрта Осиё бўлими Афғонистон пойтахти Кобул учун 110 минг вольт қувватли электр подстанциясини лойиҳалашни тамомлади.

Бу подстанция Афғонистондаги энг йирик Наглу гидравлик станциясидан 56 километр узунликдаги электр магистрали орқали энергия қабул қилади.

ГЭС ва электр узатиш линиясини ҳам тошкентлик мутахассислар лойиҳалаштирган. Бу иншоотлар Совет Иттифоқининг техникавий ёрдами билан қурилмоқда. Афғонлик дўстларнинг консультантлари орасида тошкентлик инженерлар ҳам кам эмас.

(ЎзТАГ).

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

19 ИЮНДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 11.00 — **Вавель саройи ҳақида** (болалар учун ҳужжатли фильм). 11.20 — М. Горький, **Италия ҳақида ҳикоялар**, 12.20 — **Иванна ҳужумда** (бадиий фильм).

Рус тилида: 13.20 — **Йўлдаги айиқча, Урмондаги ўйинчоқлар кимники?** (болалар учун мультфильмлар).

14.00 дан — Москва кўрсатади.

Тошкент кўрсатади

Ўзбек тилида: 17.00 — **Ўгай ўрдакча** (болалар учун).

17.20 — **Телевизион янгиликлар** (ўзбек ва рус тилларида).

17.50 — **Шарқ халқлари куйлари.**

Рус тилида: 18.30 — **Реклама ва эълонлар.**

18.40 — **Наштар** («Ўзбекфильм»нинг сатирик киножурнали).

19.00 — **Кинофильм.**

19.30 — **«Пахтакор»(Тошкент) — «Шахтёр» (Донецк) командалари ўртасида футбол.**

Ўзбек тилида: 21.15 — **Олтин водий** (қишлоқ хўжалик ходимлари учун).

22.15 дан — **Москва кўрсатади.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Тайга десанти — «ЎЗБЕКИСТОН», САНЪАТ САРОЙИ, (кундуз ва кечқурун).

Алданган ва хўрланган — «МОСКВА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Етти азамат — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

«Комета» матроси — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кундуз 4 ва кеч 9.45 минутда).

Дайди — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 9.15 минутда).

Кенжа ўғил кўчаси — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 8.45 ва 10 яримда)

Етти азамат — КАФАНОВ номли, НАВОИЙ номли.

Алданган ва хўрланган — «ФЕСТИВАЛЬ».

ЧП (Фавқулотда ҳодиса) — «ВАТАН».

Бугун ва ажалим соатида — «УДАРНИК».

Жасурона чақириқ — ПУШКИН номли.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 06505. ИНДЕКС 64969. Г. 1140.